ગુજરાત સમાચાર
Saturday, 21-11-2026

કોયલબેન અને મહુડાભાઈ

મેહુલ સુતરિયા

બોલતું ઝગમગ

આ QR-કોડ સ્કેન કરો

નદીની કોતરો વચ્ચે મહુડાનું એક વિશાળ અને ઘટાદાર વૃક્ષ ઊભું હતું. એ મહુડાના ઝાડ પર એક મીઠો ટહૂકો કરતી કોયલબેન રહેતી હતી. કોયલબેન રોજ સવારે ઊઠીને મહુડાની લીલીછમ ડાળી પર બેસીને 'કૂહૂ... કૂહૂ... કૂહૂ...' મધુર ગીતો ગાતી.

મહુડાના વૃક્ષના મૂળ પાસેથી નદીનું નિર્મળ અને કલકલ વહેતું જળ પસાર થતું હતું. કોયલબેનને તો મહુડાના સથવારે રહેવાની ખૂબ મજા પડતી. ડાળ પર બેસીને ક્યારેક કંટાળો આવે એટલે તે નદીકિનારે લટાર મારી આવતી.

કોયલબેન અને મહુડાભાઈ વચ્ચે અતૂટ મિત્રતા બંધાઈ ગઈ હતી. કોયલબેન જો થોડીવાર માટે પણ આમતેમ ઊડી જાય, તો મહુડાભાઈને જરાય ચેન પડતું નહીં!

એક બપોરે મહુડાભાઈએ ઉદાસ અવાજે કહ્યું, 'કોયલબેન, આપણે તો પાકા મિત્રો છીએ. તમે મને આમ એકલો મૂકીને ઊડી જાઓ છો, તે મને બિલકુલ નથી ગમતું.'

કોયલબેને સ્નેહભર્યું સ્મિત રેલાવીને કહ્યું, 'મહુડાભાઈ, મારે મારા દાણા-પાણીની શોધમાં તો બહાર નીકળવું પડે ને!'

'તો પછી મને પણ તમારી સાથે કેમ નથી લઈ જતાં?' મહુડાભાઈએ બાળસહજ ભાવે પૂછ્યું.

કોયલબેને આશ્ચર્યથી કહ્યું, 'અરે મહુડાભાઈ! તમને તો જમીનમાંથી ખોરાક અને નદીમાંથી મીઠું પાણી બધું અહીં બેઠાં જ મળી રહે છે. તમારે બહાર ભટકવાની શી જરૂર?'

મહુડાભાઈએ ઊંડો નિસાસો નાખ્યો, 'પણ મને આમ જિંદગીભર એક જ ઠેકાણે જડ થઈને ઊભા રહેવું નથી ગમતું. મારે પણ ફરવું છે!'

કોયલબેને ગંભીર બનીને સમજાવ્યું, 'મહુડાભાઈ, તમે તો પરોપકારી સંત જેવા છો! મારા જેવાં કેટલાંય પંખીઓનાં ઘર અને માળા તમારી મજબૂત ડાળીઓ પર બંધાયેલાં છે. જો તમે આમ આઘાપાછા થવા લાગો, તો અમારાં નાનાં નાનાં ઈંડાં અને માળા નીચે પટકાઈને તૂટી જાય!'

મહુડાભાઈ વિચારમાં પડી ગયા.

કોયલબેને આગળ કહ્યું, 'મહુડાભાઈ, તમે કેટલાંય વર્ષોથી અહીં અડીખમ ઊભા છો. આ ધખધખતા તાપમાં દૂરથી આવતા કેટલાય વટેમાર્ગુઓ તમારા શીતળ છાંયડા નીચે બેસીને થાક ઉતારે છે. જો તમે જ અહીંથી ચાલ્યા જશો, તો એ મુસાફરો આરામ ક્યાં કરશે?'

'મહુડાભાઈ, તમે તો પરોપકારી સંત જેવા છો! મારા જેવાં કેટલાંય પંખીઓનાં ઘર અને માળા તમારી મજબૂત ડાળીઓ પર બંધાયેલા છે. જો તમે આમ આઘાપાછા થવા લાગો, તો અમારાં નાનાં નાનાં ઈંડાં અને માળા નીચે પટકાઈને તૂટી જાય!'

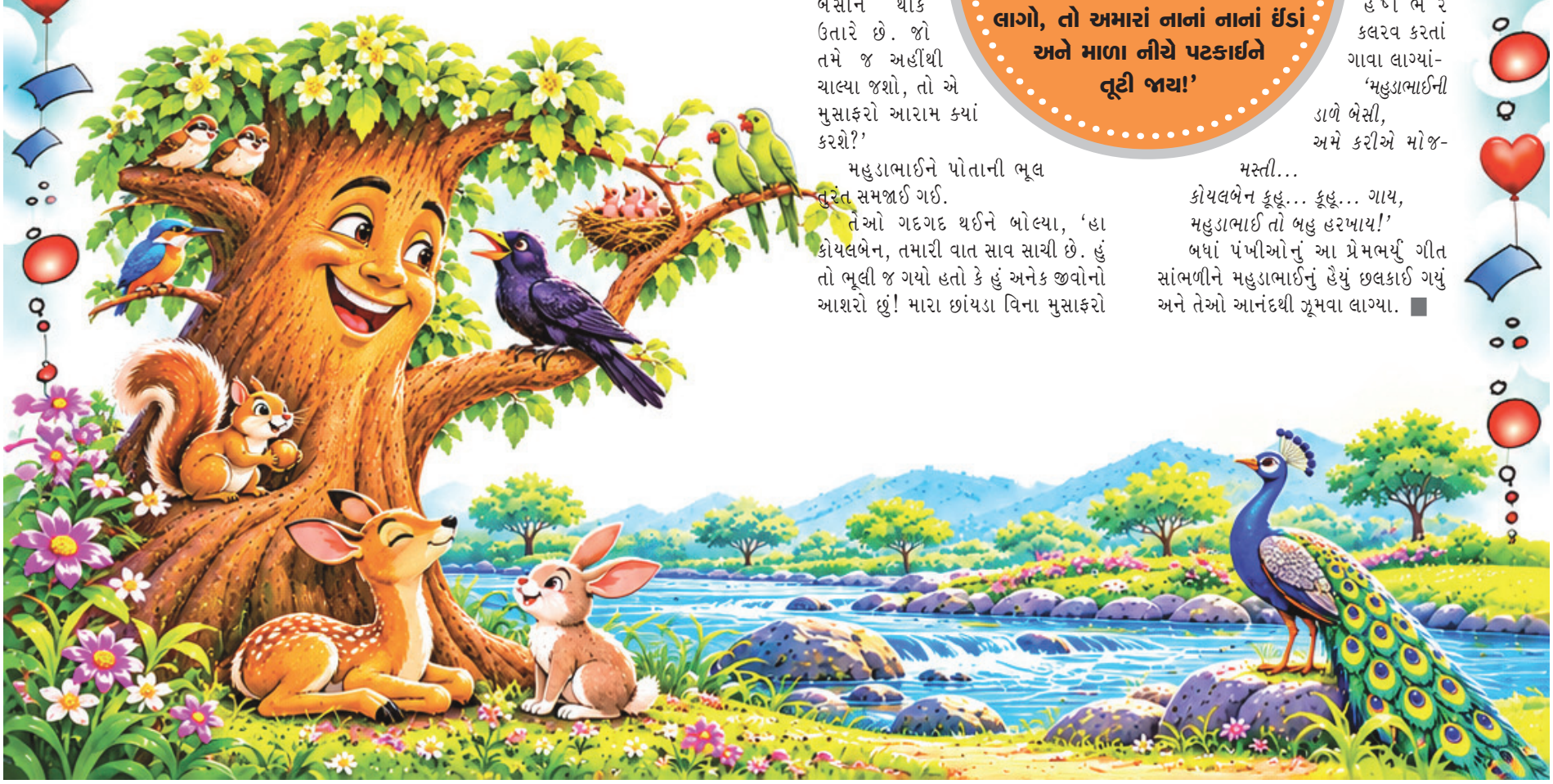
મહુડાભાઈને પોતાની ભૂલ તુરંત સમજાઈ ગઈ.

તેઓ ગદગદ થઈને બોલ્યા, 'હા કોયલબેન, તમારી વાત સાવ સાચી છે. હું તો ભૂલી જ ગયો હતો કે હું અનેક જીવોનો આશરો છું! મારા છાંયડા વિના મુસાફરો દુખી થશે અને પંખીઓ બેઘર થઈ જશે. હું અહીંથી જરાય નહીં ખસું. મારે હવે ક્યાંય નથી જવું!'

ઝાડ પર બેઠેલાં બીજાં પક્ષીઓ પણ આ વાત સાંભળી રહ્યાં હતાં. તે આ હર્ષભેર કલરવ કરતાં ગાવા લાગ્યાં-

'મહુડાભાઈની ડાળે બેસી,
અમે કરીએ મોજ-મસ્તી...
કોયલબેન કૂહૂ... કૂહૂ... ગાય,
મહુડાભાઈ તો બહુ હરખાય!'

બધાં પંખીઓનું આ પ્રેમભર્યું ગીત સાંભળીને મહુડાભાઈનું હૈયું છલકાઈ ગયું અને તેઓ આનંદથી ઝૂમવા લાગ્યા. ■

એ દિવસો પણ શું દિવસો હતા...

જ્યારે સવારે જલ્દી ઉઠી આપણે સ્કૂલે જતા,
મોડા પડીએ તો ગ્રાઉન્ડના ચક્કર લગાવતા,
અડધી આંખ ખુલ્લી રાખીને પ્રાર્થના કરતા,
અને ભગવાન પાસે શિક્ષક રજા પર હોય
એવી માંગ કરતા,
એ દિવસો પણ શું દિવસો હતા...

ચાલતા ક્લાસમાં નાસ્તો કરતા,
પાણીના બહાને આખી સ્કૂલમાં ફરતા,
સ્કૂલમાં પણ ટ્યુશનનું હોમવર્ક કરતા,
પ્રેક્ટિકલ પૂરજોશમાં કરતા,
એ દિવસો પણ શું દિવસો હતા...

સ્કૂલમાં ફંક્શન તો ઘણા થતા,
પણ આપણે બસ ઓડિયન્સ બનીને જોયા કરતા,
ક્યારેક શિક્ષકનો પ્રેમ તો ક્યારેક માર ભોગવતા,
એ દિવસો પણ શું દિવસો હતા...

- મિનલકુંવરબા ગજેન્દ્રસિંહ બારડ

મોરનું પીંછું

મા, મને લઈ દે ને મોરનું પીંછું...
તારી તે ઓઢણીને માથે વિંટાળીને
ખોસું હું મોરપીંછું તીરછું!
મા, મને લઈ દે ને મોરનું પીછું!

મા, મને લઈ દે ને મેળેથી પાવો
હળવે લગાવું ફૂંક એવી મસ્તીથી
લેજે તું સૂર તણો લહાવો!
મા, મને લઈ દે ને મેળેથી પાવો!

મા, મને લઈ દે ને હાર મોગરાનો
પેરું પીતાંબર થેઈ થેઈ નાચું
બનું કનૈયો હું નાનો!
મા, મને લઈ દેને હાર મોગરાનો!

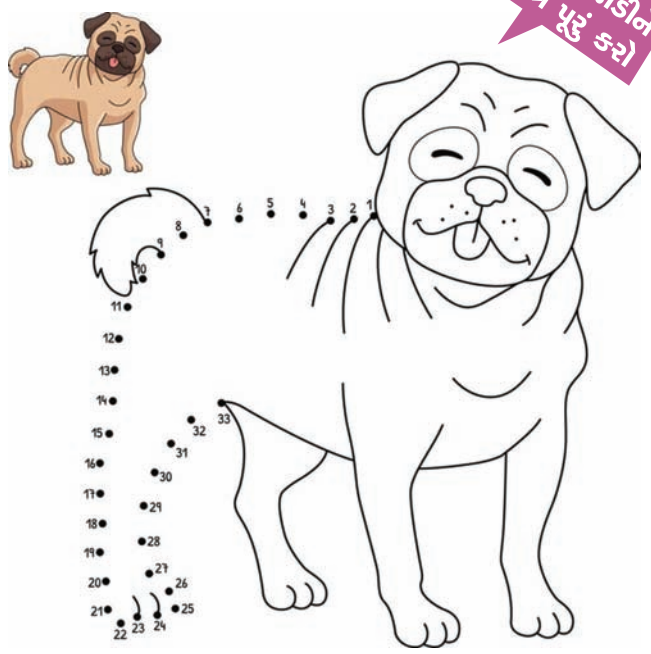
- રેખા ભટ્ટ

ચિત્રમાં સુંદર રંગ પૂરો

ટપકાં જોડીને ચિત્ર પૂરું કરો

કહેવતોની કરામત

મિત્રો, અહીં કેટલીક કહેવતો આપી છે. બધી કહેવતો અધૂરી લખી છે તો નીચેના BOXમાંથી ગોતીને લખો.

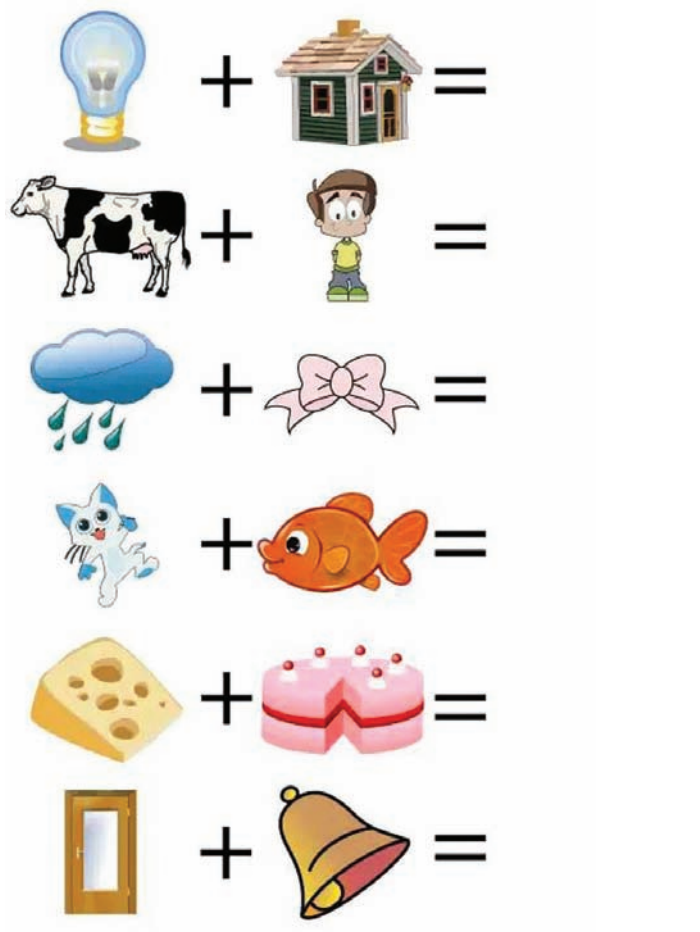
૧ શેરી જોઈને ચાલીએ .....
૨ દોરડી બળે પણ .....
૩ વિનાશ કાળે .....
૪ તરત દાન ને .....
૫ સળગતી સગડી .....
૬ વાઘ અને બકરી .....
૭ અડધું ત્યજે તે પંડિત .....
૮ ખાખરાની ખિસકોલી .....
૯ બધા પાલખીએ બેશે .....
૧૦ સઈનો દીકરો .....

૧. ત્યારે ઊંચકે કોણ ?, ૨. માથે લઈ ફરિયાદ કરવા જવું, ૩ જીવે ત્યાં સુધી સીવે, ૪. એક સાથે પાણી પીસે, ૫. સાકરનો સ્વાદ શું જાણે ?, ૬. સઘળું ત્યજે ગમાર, ૭. કંથડો જોઈને મહાલીએ, ૮. મહાપુણ્ય, ૯. વળ ન છોડે, ૧૦. વિપરીત બુદ્ધિ.

કહેવતોની કરામત :

૧ શેરી જોઈને ચાલીએ કંથડો જોઈને મહાલીએ.
૨ દોરડી બળે પણ વળ ન છોડે
૩ વિનાશ કાળે વિપરીત બુદ્ધિ
૪ તરત દાન ને મહાપુણ્ય
૫ સળગતી સગડી માથે લઈ ફરિયાદ કરવા જવું
૬ વાઘ અને બકરી એક સાથે પાણી પીસે.
૭ અડધું ત્યજે તે પંડિત, સઘળું ત્યજે ગમાર.
૮ ખાખરાની ખિસકોલી સાકરનો સ્વાદ શું જાણે ?
૯ બધા પાલખીએ બેશે ત્યારે ઊંચકે કોણ ?
૧૦ સઈનો દીકરો જીવે ત્યાં સુધી સીવે.

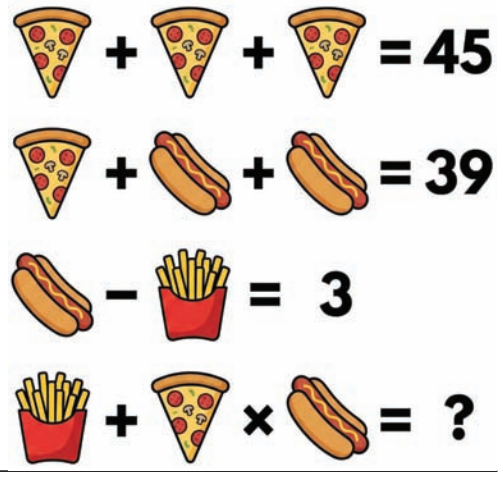
Kids Rebus Puzzles 2

FIND DIFFERENCE

Can u Solve it !

મિસ જંગલ સુંદરી સૌંદર્ય-સ્પર્ધાની વિજેતા કોણ?

જિજ્ઞેશ વરસાણી

ઉત્તરાખંડમાં એક વિશાળ અને નયનરમ્ય રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાન આવેલું છે- જિમ કોર્બેટ નેશનલ પાર્ક. અહીં અગણિત પ્રાણીઓ અને પક્ષીઓ વસે છે. ખાસ કરીને ભવ્ય રોયલ બેંગાલ ટાઈગર્સની સંખ્યા અહીં ઘણી મોટી છે. આ ઉપરાંત ગજરાજ, દીપડા, સાબર, ચિત્તલ, કાકડ (બાર્કિંગ ડિયર), જંગલી સૂવર, સ્લોથ રીંછ તેમજ રામગંગા નદીના જળમાં મગર અને ઘડિયાળ પણ વસે છે. રંગબેરંગી પક્ષીઓની પાંચસોથી વધુ પ્રજાતિઓના મધુર કલરવથી આ વન સદાય ગુંજતું રહે છે.

જિમ કોર્બેટ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનની મધ્યમાંથી રામગંગા નદી વહે છે. આ નદીના કિનારે 'ધિકાલા ઝોન' નામનો એક રમણીય વિસ્તાર આવેલો છે. અહીં 'પારવાળી' નામની એક પ્રભાવશાળી વાઘણ રહેતી હતી. નદી પાર કરીને આંટાફેરા મારવાની ટેવને લીધે સૌ તેને આદર અને વહાલથી 'પારો' કહીને બોલાવતા.

પારો વાઘણ વિશ્વવિખ્યાત અને અત્યંત રૂઆબદાર હતી. જંગલનાં ભલભલાં વન્યજીવો તેના પ્રભાવ સામે નતમસ્તક થતાં. ધિકાલાના આ પટ્ટામાં પારોનું જ રાજ ચાલતું.

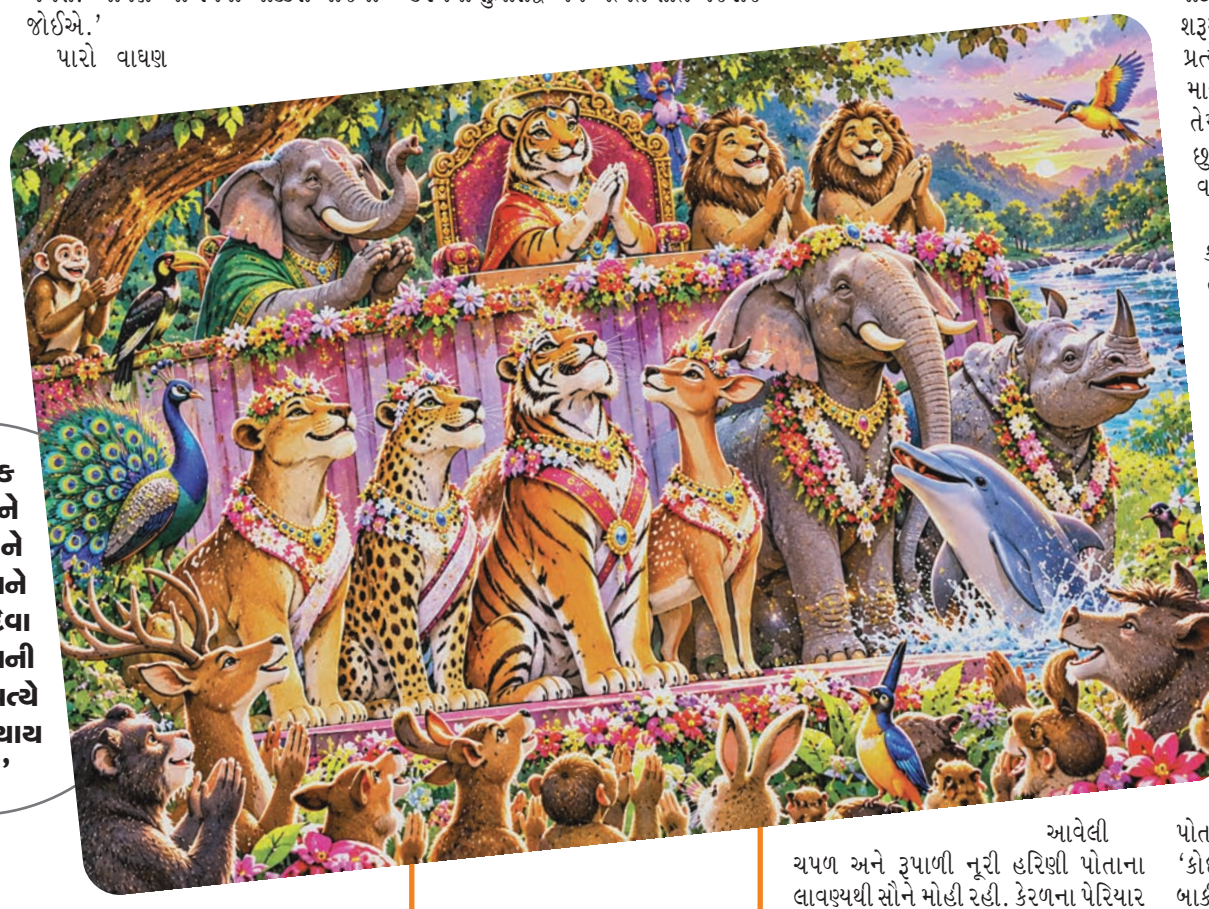
એક સાંજે પારો વાઘણ નદીકિનારે એક ઘટાટોપ વૃક્ષની શીતળ છાયામાં બેઠી હતી અને અન્ય વનવાસીઓ તેને વીંટળાઈને બેઠા હતા. વાંદરાઓ અને પંખીઓ અવારનવાર નજીકનાં શહેરોમાં આંટો મારી આવતાં અને વનમાં આવીને માણસોની દુનિયાના અવનવા સમાચારો સંભળાવતાં.

'કોઈ એક વ્યક્તિ કે જીવને 'સર્વોત્તમ' કહીને બાકીના તમામને પાછળ ધકેલી દેવા એ કુદરતની વિવિધતા પ્રત્યે ઘોર અન્યાય છે.'

એવામાં ચમકતા પીળા રંગનું સુંદર પક્ષી સમડી-પીળક (ગોલ્ડન ઓરિઓલ) શહેરમાંથી ઊડીને આવ્યું. તેણે ઉત્સાહથી કહ્યું, 'મહારાણી, આજે તો શહેરમાં અદ્ભુત ઝાકઝમાળ જોઈ! ત્યાં 'મિસ ઈન્ડિયાદ નામની ભવ્ય સૌંદર્ય-સ્પર્ધા યોજાઈ હતી. સમગ્ર ભારતમાંથી અતિ સુંદર યુવતીઓ તેમાં ભાગ લેવા આવી હતી. કેવો અદ્ભુત માહોલ અને કેવી ભવ્યતા! જોઈને જ આંખો ઠરી જાય!'

આ સાંભળી પારોની દીકરી 'ઘેટીયાવલી' તરત બોલી ઊઠી, 'મમ્મી, આપણે પણ આપણા આ રળિયામણા જંગલમાં 'મિસ જંગલ સુંદરી' સૌંદર્ય-સ્પર્ધાનું આયોજન કરીએ તો કેવું સરસ! આપણે ભારતભરનાં જંગલોમાંથી સુંદર વન્યજીવોને અહીં સ્પર્ધા માટે આમંત્રણ આપીએ.'

પારોની બીજી દીકરી 'પેડવાલી' વાઘણ- જેને તૂટેલા ઝાડના થડ (પેડ) પર નિરાંતે લંબાવવાની આદતને કારણે આવું લાડકું નામ મળ્યું હતું-તેણે પણ ટેકો આપ્યો- 'મોમ, આ વિચાર તો બહુ જ અદ્ભુત છે! આપણને દેશભરનાં અવનવાં પ્રાણીઓને મળવાની તક મળશે અને વનજગતમાં સૌથી સુંદર કોણ છે તે પણ જાણવા મળશે. વાહ, સુપર્બ આઈડિયા!'

થોડીવાર ગહન વિચારમાં પડી ગઈ. શરૂઆતમાં તેણે નકારમાં માથું ધુણાવ્યું, પરંતુ સૌના આગ્રહ અને ઉત્સાહ આગળ આખરે તેણે સંમતિ આપી. સમગ્ર સૌંદર્ય-સ્પર્ધાની વ્યવસ્થા સંભાળવાનું સંચાલન તેણે શંભુ સ્લોથ રીંછને સોંપ્યું.

જોતજોતામાં સૌંદર્ય-સ્પર્ધાનો દિવસ આવી પહોંચ્યો.

જિમ કોર્બેટ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનને પ્રકૃતિના અસલી વૈભવથી શણગારવામાં આવ્યો હતો. રામગંગા નદીના રેતાળ પટ પર મુખ્ય મંચ અને સભામંડપ કલાત્મક રીતે સજાવવામાં આવ્યાં હતાં.

શંભુ રીંછે સ્વાગત સમિતિનું સુકાન બખૂબી સંભાળ્યું હતું. દૂર દૂરથી ટ્રેન કે વિમાન માર્ગે નજીકનાં મથકોએ આવી પહોંચેલાં મહેમાનોને વાંદરાઓ અને ઝડપી હરણો આદરપૂર્વક તેડી લાવ્યાં. મોરની કળાત્મક ટીમે ફૂલો અને રંગબેરંગી પાંદડાં વડે આખા પરિસરને નવવધૂની જેમ શણગાર્યું હતું. પક્ષીઓના મધુર ગીતો અને સૂરોથી વાતાવરણ જીવંત બની ગયું હતું. સંધ્યા ઢળતાં જ હજારો આગિયાઓએ પોતાના તેજથી રામગંગાના પટને ઝગમગાવી દીધો!

પારો વાઘણની સૂચના મુજબ મહેમાનોને સૌપ્રથમ હર કી પૌડી ખાતે ભવ્ય ગંગા આરતીનાં દર્શન, પવિત્ર સ્નાન અને ઉત્તરાખંડનાં મનોહર હિલ સ્ટેશનોની સફર કરાવવામાં આવી હતી. સૌ અતિથિઓ પ્રકૃતિની ગોદમાં પરમ આનંદ માણીને હવે મુખ્ય સૌંદર્ય-સ્પર્ધા નિહાળવા ઉત્સુક બન્યાં હતાં.

મંચ પર નિર્ણાયક તરીકે પારો વાઘણ, કેરળના સુપ્રસિદ્ધ અને અત્યંત શાંત ગજરાજ પુથ્થુપ્પલ્લી સાધુ તેમજ ગીરના સાવજકુળની જગવિખ્યાત નરજોડી જય-વીરુ સિંહ પોતપોતાના સ્થાને બિરાજમાન થયાં.

સૌપ્રથમ ગુજરાતના સાસણ ગીરની ગૌરવવંતી સુંદરી સિંહણે શાહી અદાથી લટકમટક ચાલ સાથે પ્રવેશ કર્યો. ત્યારબાદ કર્ણાટકના બાંદીપુર જંગલમાંથી આવેલી ચપળ અને રૂપાળી નૂરી હરિણી પોતાના લાવણ્યથી સૌને મોહી રહી.

શરણાઈ અને વાજિંત્રોના મધુર સૂર વચ્ચે ભારતના વિવિધ રાષ્ટ્રીય ઉદ્યાનોમાંથી પધારેલી સુંદરીઓએ પ્રવેશ કર્યો. જંગલના પ્રખ્યાત ડિઝાઇનર ઘોડાભાઈએ કુદરતી એકબીજાથી ચડિયાતાં હતાં. કોઈને લાગતું હતું કે ગીરની સાવજણ જીતશે, તો કોઈને બાંદીપુરની નૂરી હરિણી, પેરિયારની ગોપિકા હાથણી કે રણથંભોરની ચંદા વાઘણ પ્રબળ દાવેદાર લાગતી હતી.

ચારેય નિર્ણાયકોએ પરસ્પર ગહન વિચાર-વિમર્શ કર્યો. ત્યારબાદ મુખ્ય જજ પારો વાઘણ પરિણામ જાહેર કરવા માટે ધીરેથી ઊભી થઈ. આખા મેદાનમાં સોપો પડી ગયોત સૌ પોતાના કાન સરવા કરીને બેઠાં.

પારોએ ગંભીર અને મીઠા અવાજે સંબોધન શરૂ કર્યું'થ 'મારાં વહાલાં વનવાસી મિત્રો! આટલી અપ્રતિમ અને અલૌકિક સુંદરતા ધરાવતી સ્પર્ધકોમાંથી કોઈ એકને 'મિસ જંગલ સુંદરી' જાહેર કરવી એ અમારા માટે અશક્ય કામ બની ગયું છે. સાચું કહું તો શરૂઆતમાં મને આ સૌંદર્ય-સ્પર્ધાના વિચાર પ્રત્યે સહેજ પણ સહમતી નહોતી. માનવીઓ આવી સ્પર્ધાઓ યોજે છે કારણ કે તેમની પાછળ એમનો વ્યાપારી સ્વાર્થ છુપાયેલો હોય છેત પરંતુ આપણે વનવાસીઓ છીએ, વ્યાપારી નથી!'

પારોએ નિર્ણાયકમંડળ તરફ દ્રષ્ટિ કરતાં આગળ કહ્યું'થ 'આપણી સાથે જજ તરીકે બિરાજેલા કેરળના પરમ વિદ્વાન પુથ્થુપ્પલ્લી સાધુ ગજરાજે એક અત્યંત માર્મિક વાત મૂકી છે. તેમણે કહ્યું કે આપણા સમગ્ર જીવસૃષ્ટિનું સર્જન પરમકૃપાળુ પરમાત્માએ કર્યું છે. તો શું એ દિવ્ય સર્જનહારની કોઈ પણ રચના ક્યારેય અસુંદર કે કદરૂપી હોઈ શકે ખરી? ઈશ્વરના દરબારમાં પ્રત્યેક જીવ અજોડ અને સંપૂર્ણ છે... તો પછી આપણી શું વિસાત કે આપણે કોઈને સુંદર અને કોઈને અસુંદર કહીએ? અહીં ઉપસ્થિત પ્રત્યેક સ્પર્ધક પોતપોતાની રીતે અદ્વિતીય અને પરમ સુંદર છે!'

સૌ વિસ્મયથી સાંભળી રહ્યાં કે તો પછી મુગટ કોને મળશે?

પુથ્થુપ્પલ્લી સાધુ હાથીએ પોતાની સૂંઢ ઊંચી કરી સૌમ્ય વાણીમાં ઉમેર્યું- 'કોઈ એક વ્યક્તિ કે જીવને 'સર્વશ્રેષ્ઠ' કહીને બાકીના તમામને પાછળ ધકેલી દેવા એ કુદરતની વિવિધતા પ્રત્યે ઘોર અન્યાય છે. જેને આપણે એકલો શ્રેષ્ઠ કહીએ છીએ, તેના મનમાં અહંકાર ઘર કરી જાય છે, જે આખરે તેના પતનનું કારણ બને છે. વળી, બાકીના નિર્દોષ જીવોના હૃદયમાં લઘુતાગ્રંથિ અને નિરાશા જન્મે છે. અહંકાર અને લઘુતાગ્રંથિ બંને આપણા આત્માના શત્રુ છે!'

નિર્ણાયક જય-વીરુ સિંહ અને પારો વાઘણે એકસૂરે ગર્જના કરી- 'તેથી જ, આ અદાલત એવા ઐતિહાસિક નિર્ણય પર પહોંચી છે કે આજની આ 'મિસ જંગલ સુંદરી' સ્પર્ધાની વિજેતા કોઈ એક સુંદરી નથી... પરંતુ મંચ પર ઉપસ્થિત તમામ સ્પર્ધકો સંયુક્ત રીતે વિજેતા બને છે! ઈશ્વરનું પ્રત્યેક સર્જન વિજેતા છે!'

ક્ષણવાર માટે તો સભામંડપમાં સ્તબ્ધતા છવાઈ ગઈ. પરંતુ પળવારમાં જ આ ઉમદા અને ક્રાંતિકારી નિર્ણયને વધાવતો તાળીઓનો પ્રચંડ ગડગડાટ શરૂ થયો! સમગ્ર રામગંગાનો તટ પશુ-પંખીઓના હર્ષનાદથી ગુંજી ઊઠ્યો. સ્પર્ધકોના ચહેરા પર કોઈ પણ ઈર્ષ્યા વગર સાચો આનંદ અને આત્મગૌરવ ઝળહળી ઊઠ્યાં.

જંગલના ન્યાયી જજો દ્વારા લેવાયેલા આ વિવેકપૂર્ણ નિર્ણયની યશોગાથા ભારતભરનાં અરણ્યોમાં વર્ષો સુધી ગવાતી રહી. ■

આવેલી ચપળ અને રૂપાળી નૂરી હરિણી પોતાના લાવણ્યથી સૌને મોહી રહી. કેરળના પેરિયાર અભયારણ્યમાંથી આવેલી ગોપિકા હાથણી પોતાની ધીરગંભીર અને ભવ્ય મસ્ત ચાલે આવી પહોંચી. મધ્યપ્રદેશના કાન્હા અને બાંધવગઢના અરણ્યમાંથી પધારેલી ગૌરી દીપડીની કાયા અને ચપળતા જોઈને સૌ દંગ રહી ગયાં!

રાજસ્થાનના રણથંભોરની અમર વાઘણ 'મછલી'ની પૌત્રી ચંદા વાઘણનો રજવાડો ઠસ્સો જોવા જેવો હતો. આસામના કાઝીરંગામાંથી પધારેલી એકશિંગી માદા ગેંડાએ પોતાની અદભુત મક્કમતા દર્શાવી, તો સુંદરવનના ખારા જળમાંથી આવેલી ઈરાવદી ડોલ્ફિને પોતાની જળ-નૃત્યની અદાઓથી સ્ટેડિયમ ગજવી મૂક્યું. યજમાન જિમ કોર્બેટ તરફથી પારોની ગુણવાન દીકરી 'છોટુ પારો' વાઘણ પોતાના સૌંદર્ય, નમણાશ અને તીક્ષ્ણ બુદ્ધિથી સૌના આકર્ષણનું કેન્દ્ર બની રહી.

પ્રેક્ષક બનેલાં તમામ પશુ-પંખીઓ તાળીઓના ગડગડાટ અને ચિચિયારીઓથી મંચ ગજવી રહ્યાં હતાં.

અંતે આતુરતાની પળો પૂર્ણ થઈ અને પરિણામનો સમય આવ્યો. સૌના મનમાં એક જ ઉત્સુકતા હતી-આખરે 'મિસ જંગલ સુંદરી'નો ખિતાબ કોના શિરે જશે? પ્રત્યેક સ્પર્ધક રૂપ, રૂઆબ અને પ્રકૃતિદત્ત લાવણ્યમાં

Who Really Makes the Garbage?

Nainil J. Pandya

Every morning, long before the city woke up, its streets looked clean and fresh. Children walked safely to school, shopkeepers opened their stores, and people hurried to work. Yet, hardly anyone noticed the sanitation workers who started their day before sunrise to keep the city clean.

Ramu was one of them.

Wearing his bright orange jacket, he swept the streets with care every morning. He collected plastic wrappers, empty bottles, paper cups, dry leaves and other waste in his cart.

One morning, Reema woke up early and heard a familiar sound.

"Swish... Swish... Swish..."

Curious, she stepped outside.

"Good morning, Uncle!"

"Good morning!" the man replied with a smile.

"What's your name?"

"My name is Ramu."

"I'm Reema. Nice to meet you!"

"Nice to meet you too, Reema."

As they chatted, Reema noticed a broken piece of glass hidden beneath a pile of garbage.

"Be careful, Ramu Uncle!"

Ramu stepped back just in time.

"Thank you, Reema."

"Does your work hurt you sometimes?" she asked.

"Yes," Ramu replied. "People often throw broken glass and other sharp objects into their garbage without wrapping them properly. These can injure sanitation workers and animals. They can also harm the environment."

"Then why do you do this work every day?"

"Because keeping the city clean helps everyone stay safe and healthy."

Just then, Mr Verma walked by, holding an empty plastic bottle. Without a second thought, he threw it onto the freshly cleaned road.

Ramu politely pointed towards a nearby dustbin.

Mr Verma laughed.

"Why should I use it? You are the 'kachrewala'. Cleaning garbage is your job!"

Reema expected Ramu to get angry. But instead, he calmly replied, "Sir, I am a sanitation worker. I don't create garbage. I clean it up."

"Then why do you do this work every day?" "Because keeping the city clean helps everyone stay safe and healthy."

Reema turned towards Mr Verma.

"If Ramu Uncle cleans the garbage, and you threw this bottle on the road, then who really makes the garbage?"

Mr Verma looked at the bottle and then at Ramu's tired hands. He fell silent. A moment later, he picked up the bottle and dropped it into the dustbin.

"I'm sorry," he said.

A few days later, Reema's school organised a drawing competition on the theme Our City, Our Hero. Many students drew doctors, engineers, police officers and other people they admired.

Reema chose to draw a sanitation worker in an orange jacket, sweeping the streets.

Her drawing won first prize!

Mr Verma was also present at the event with his child. When he saw Reema's drawing, he stopped to read the words written beneath it:

"Heroes are not just people who do extraordinary things in special moments. They are also those who quietly work every day to make life better for everyone."

The next morning, Mr Verma spotted Ramu cleaning the street.

"Good morning, Ramu!" he greeted him warmly.

Ramu smiled.

From that day onwards, Mr Verma never threw garbage on the road again. He also began encouraging others to use dustbins and keep their surroundings clean.

Moral

Respect sanitation workers. They keep our cities clean, but preventing litter is everyone's responsibility. ■

The Astrologer Who Couldn't Predict His Own Trouble

B. S. Parmar

Once, I was travelling on a narrow-gauge train. It stopped at Shinor station for just five minutes before slowly pulling out. Just as the train began to move, a man came running and managed to board my compartment. He looked like a Brahmin, with a tilak on his forehead, a saffron cap on his head and a saffron cloth draped over his shoulder. He was also carrying a bag of grain.

As the train picked up speed, two ticket checkers entered the compartment. One of them began checking the passengers' tickets, moving from one seat to another. When they reached the newly boarded passenger, they asked him to show his ticket.

"Sir, I couldn't buy a ticket because I was late. If I had stopped to purchase one, I would have missed the train," the man explained.

"Sir, you are a very lucky man! You are destined to be happy and prosperous. Very soon, one of your wishes will come true!"

"That's no excuse!" replied the ticket checker sternly. "You will have to pay a fine of Rs 500." "But, sir, I am a poor Brahmin. I don't have enough money to pay the fine," pleaded the man. The ticket checker looked at him and asked, "What do you do for a living?" "I am an astrologer, sir. I can predict people's fortunes," the man replied confidently.

"Oh! Is that so? Can you tell me something about my future?" asked the ticket checker, stretching out his palm.

The astrologer carefully examined his palm and said, "Sir, you are a very lucky man! You are destined to be happy and prosperous. Very soon, one of your wishes will come true!"

"Wonderful!" exclaimed the ticket checker. "My greatest wish is to receive Rs 500 from you right now!"

The astrologer was taken aback. He had clearly not expected such a prediction!

"Please, sir! I really don't have any money. Kindly forgive me this time," he pleaded.

The ticket checker smiled and replied, "From now on, don't try to predict things you know nothing about, and don't fool innocent people with false promises. And remember, always buy a ticket before boarding a train!"

The poor astrologer had certainly failed to predict his own immediate future! ■

Marks, Skills or AI - What Really Matters?

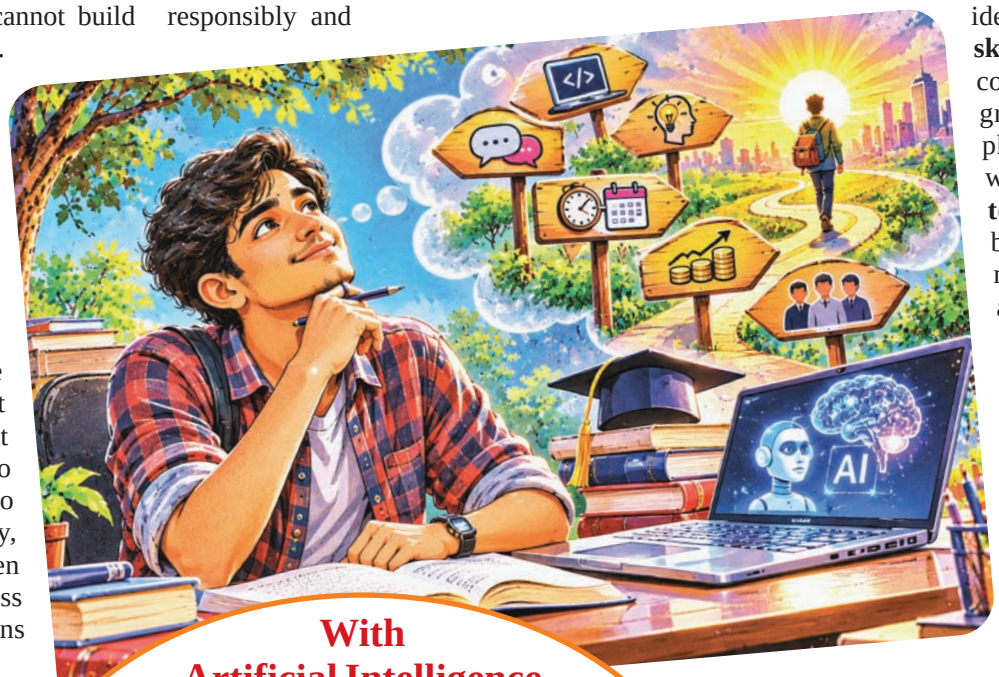

Dear Uncle, Fix It!

I am a student of Class 11, and like many teenagers, I have several questions about my future. At this age, we struggle with self-doubt, time management, choosing the right skills and deciding what career path to follow.

The biggest problem is that our school education still seems to revolve around old textbooks, examinations and marks. We are constantly encouraged to score high, secure the first position in class and choose a safe career. But is that enough? Everyone says that skills will matter more than ever. However, our schools hardly teach us practical skills that can prepare us for this changing world. So, what should we really focus on? Should we concentrate on scoring excellent marks, learning new skills or exploring our interests? Which life skills should every student learn to build a bright and successful future?

- Arjun Thakor

With Artificial Intelligence (AI) transforming almost every profession, students are increasingly confused about what they should learn beyond textbooks. Here is one Class 11 student's question about preparing for a future that looks very different from the world his parents grew up in.

Dear Arjan,

First of all, congratulations! You are in Class 11, but you are already asking questions that many people don't think about until they are much older. That's a good sign. It means you are not simply preparing for your next examination; you are thinking about your life.

And you are right about one thing: the world is changing faster than ever. But let me clear up a common confusion.

Marks are important, but they are not everything. Skills are important, but they are not everything either. What you need is a combination of both.

Think of your school education as the foundation of a building. Mathematics, science, languages and other subjects develop your ability to understand the world. Don't throw away your textbooks just because someone says AI is the future!

However, a strong foundation alone cannot build the entire building. You need additional skills. Here are six areas I would suggest you work on.

1. Communication: Learn to Express Yourself

You may have brilliant ideas, but what if you cannot explain them to others? Learn to speak confidently, write clearly, listen carefully and express your opinions respectfully.

Participate in debates, give presentations, write articles or simply practise speaking in English and your mother tongue. Remember, communication is not about using difficult words. It is about making people understand what you mean.

2. Critical Thinking: Don't Believe Everything You See

We live in an age of information overload. Social media, YouTube and AI tools provide thousands of answers within seconds. But how do you know which answers are correct? Learn to question information, check facts, compare different opinions and identify misinformation. Instead of blindly accepting an answer, ask yourself, "Does this make sense?"

A curious mind is one of your greatest assets.

3. Technology and AI: Become a Creator, Not Just a User

You don't necessarily have to become a computer engineer, but you should understand how technology works.

Experiment with AI tools, learn basic coding if it interests you, explore digital design, spreadsheets and online research. Learn how to use AI responsibly and verify its answers. Remember, AI is a tool. The person who knows how to ask the right questions, think creatively and use technology intelligently will have an advantage.

4. Time Management and Self-Discipline: Master Your Day

You have 24 hours, just like Elon Musk, Virat Kohli and every other successful person. The difference lies in how you use those hours!

Make a simple daily schedule. Set aside time for studies, hobbies, physical activity, reading and relaxation. Avoid spending endless hours scrolling through Instagram or watching random videos.

Don't aim to become a productivity machine. You are a teenager, not a robot! Enjoy your life while learning to use your time wisely.

5. Financial Literacy: Learn How Money Works

Surprisingly, many students complete their education without understanding basic financial concepts.

Learn about saving, budgeting, interest, banking, investments and responsible spending. Understand the difference between needs and wants.

You don't need to become a financial expert at 16. Just start developing healthy money habits.

6. Emotional Intelligence: Understand Yourself and Others

Learn to handle criticism, accept failure, manage anger, understand other people's feelings and work in a team. Don't allow one bad examination result to convince you that you are a failure.

Your marksheet measures your academic performance, not your intelligence, kindness, creativity or potential.

So, What Should You Do Right Now?

Here is my practical advice. ■ **Don't neglect academics:** Aim for good marks, but don't make them your entire identity. ■ **Pick one new skill every six months:** It could be public speaking, graphic design, coding, photography or creative writing. ■ **Read beyond textbooks:** Read biographies, science magazines, newspapers and books that introduce you to new ideas. ■ **Build something:** Start a blog, create a small website, make a presentation or work on a school project. Learning becomes exciting when you actually create something. ■ **Exercise and sleep well:** A healthy mind needs a healthy body. ■ **Don't compare your journey with others:** Your classmate may be brilliant at mathematics while you may be gifted at communication. Discover your own strengths.

And one last thing, Arjun. Don't become obsessed with predicting which jobs will survive the AI revolution. Nobody knows exactly what the world will look like 15 years from now. Instead, develop qualities that will remain valuable in almost any profession: curiosity, creativity, adaptability, empathy, problem-solving and the willingness to keep learning.

Don't prepare merely to get a job. Prepare to become a person who can learn, adapt, create and contribute, no matter how the world changes. And remember, your Class 11 marks may decide your next academic step, but your curiosity, character and skills will help shape your journey through life.

The future doesn't belong only to those who score the highest marks. It belongs to those who never stop learning! ■

મધપૂડો

એ મણિ જેને અડકાડીશ એ વસ્તુ સોનાની થઈ જશે

આવશ્યકતાથી વધારે વસ્તુ રાખવી મોટામાં મોટું પાપ છે

ચખાડ્યા માજીએ મહેનતના મેવા

હરીશ નાયક

ગંગાનો સોહામણો કિનારો.

એને કિનારે એક કુટીર. એ કુટીરમાં એક સાધુ રહે. ભારે સિદ્ધ પુરુષ. 'રે તે કરી શકે, 'રે તેને રાય બનાવી દે. 'રે તેને રાંક બનાવી દે.

પાસે જ મોટું શહેર.

રોજ શહેરમાં લોકો આવે. પોતાની મુશ્કેલી સાધુ મહારાજને કહે - 'સાધુ મહારાજ તેમની મુશ્કેલી દૂર કરી દે.'

દૂર દૂરથી લોકો આવે.

જે આવે તેને ઉપદેશ આપે, બે- ચાર બોધવચનો કહે. એ બોધવચનો પ્રમાણે તેઓ જીવે, વર્ષ બે વર્ષમાં સુખી થઈ જાય.

કોઈ ધનવાન પણ બને.

કોઈ પ્રભુભક્ત પણ બને.

સૌ કોઈ સુખે જીવન ગુજારે. દયાળુ અને પરોપકારી બને. નમ્ર અને ઉદાર બને. કદી ન કરે ક્રોધ કે કદી ન કરે અભિમાન.

ઘણાબધાને ન્યાયી બનાવી દીધા. ઘણાબધાને રંક બનાવી દીધા.

આથી ચોમેર તેમની કીર્તિ ફેલાઈ ગઈ. દૂરદૂરથી લોકો તેમના ભક્ત બનવા લાગ્યા, જ્યાં ત્યાં તેમના ગુણગાન ગવાવા લાગ્યાં.

એક દિવસની વાત છે.

દૂરના દેશથી એક ધનવાન આવ્યો. ભારે ધનવાન હીરા-મોતીનો વેપાર કરે. ખૂબ કમાય. કમાય એટલું વાપરે. બધું મોજશોખમાં ઉડાવી દે. આથી મિલકત વધે નહિ.

કમાય ઘણું અને મિલકત વધે નહિ.

આથી તેની ચિંતા વધતી જતી હતી. તેથી જ તે સાધુ મહારાજ પાસે આવ્યો હતો.

સાધુ મહારાજ આગળ માથું નમાવી દીધું.

સાધુ મહારાજે નજીકમાં બેસવા કહ્યું. હીરા-મોતીના શેઠ તેમના પગ આગળ બેસી ગયા.

થોડીવારે સાધુએ પૂછ્યું - 'ભાઈ ! તમારું નામ શું ?'

શેઠે કહ્યું - 'મારું નામ ધનનંદ.'

સાધુએ પૂછ્યું - 'તમારે કેમ આવવું થયું ?'

ધનનંદ હસ્યો અને ધીમે રહીને બોલ્યો - 'સાધુ મહારાજ, હું વર્ષોથી હીરા-મોતીનો ધંધો કરું છું. ખૂબ ખૂબ કમાઉં છું. પણ કંઈ કરતાં કંઈ બચતું નથી. એટલે મારી મૂડી એકાએક ચાર છ ગણી વધી જાય તેવો માર્ગ બતાવો.'

સાધુ મનમાં હસી પડ્યા.

ધીમે રહીને સાધુએ કહ્યું - 'ભલે ભાઈ ! હું તારી મૂડી ચાર-છ ગણી ચોક્કસ કરી આપીશ. તું કાલે સવારે ત્રીજા પહોરે અહીંયા આવજે.'

ધનનંદ શેઠ ખુશ થયા.

સાધુ મહારાજને નમન કરી ચાલ્યા ગયા.

આખી રાત ધનનંદ શેઠને તેના જ વિચાર આવ્યા કર્યા.

બીજો પહોર થયો.

શેઠ ઊઠ્યા. આવ્યા સાધુ મહારાજ પાસે.

સાધુ મહારાજની કુટીરનું બારણું ખખડાવ્યું. સાધુ મહારાજે અંદરથી પૂછ્યું, 'કોણ છે ?'

ધનનંદ કહે - 'એ તો હું ધનનંદ.'

સાધુ ખડખડાટ હસી પડ્યા. પછી કહે - 'હજુ તો બીજો પહોર થયો છે. જાઓ, ત્રીજા પહોરે આવજો.'

ધનનંદ શેઠ ગંગાકિનારે ગયા.

ગંગાના કિનારે બેસી જાતજાતના વિચારો કરવા લાગ્યા. હવે મૂડી ચાર-છ ગણી થઈ જશે.

પછી તો આપણે લીલાલહેર. કોઈ વાતનું દુ-ખ નહિ રહે.

આમ ક્યાંય સુધી વિચારો કરતા રહ્યા, છેવટે ત્રીજો પહોર થયો.

તરત ધનનંદ ઉઠી સાધુની કુટીર પર ગયો. સાધુ તૈયાર થઈને ઉભા હતા.

ધનનંદે રાજી થઈને કહ્યું - 'સાધુ મહારાજ ! હવે તમે મને મારી મૂડી ચાર-છ ગણી કરવાનો માર્ગ બતાવો.'

સાધુ મહારાજે થોડી વાર શાંત રહી કહ્યું - 'ભાઈ ! અહીંથી સીધેસીધો તું ચાલ્યો જા. એકાદ માઈલ દૂર જઈશ એટલે એક ગામ આવશે. એ ગામના પટેલવાસમાં જજે. ત્યાં બધા ખેડૂતો રહે છે ત્યાં જઈ સૌથી પહેલા ઘેર જઈને આ એક રતલ ઘઉંનો લોટ આપી આવ.'

ધનનંદ આશ્ચર્ય પામ્યો. તેની જિજ્ઞાસા રહી ન શકી. તરત જ પૂછી નાખ્યું - 'આમ કરવાથી મારી મૂડી ચાર-છ ગણી થઈ જશે ?'

સાધુ મહારાજે હસતાં હસતાં કહ્યું - 'ઉતાવળા ન થાઓ, ભાઈ ! તમે તેને એક શેર લોટ આપશો એટલે તે એક પારસમણિ ભેટ આપશે. એ મણિ તું જેને અડકાડીશ એ વસ્તુ સોનાની થઈ જશે. પછી તો તમારે લીલાલહેર છે ને ? પણ એક વાત ધ્યાનમાં રાખજો.'

ધનનંદ હસ્યો અને ધીમે રહીને બોલ્યો - 'સાધુ મહારાજ, હું વર્ષોથી હીરા-મોતીનો ધંધો કરું છું. ખૂબ ખૂબ કમાઉં છું. પણ કંઈ કરતાં કંઈ બચતું નથી. એટલે મારી મૂડી એકાએક ચાર છ ગણી વધી જાય તેવો માર્ગ બતાવો.'

'સાધુ મહારાજ, હું વર્ષોથી હીરા-મોતીનો ધંધો કરું છું. ખૂબ ખૂબ કમાઉં છું. પણ કંઈ કરતાં કંઈ બચતું નથી. એટલે મારી મૂડી એકાએક ચાર છ ગણી વધી જાય તેવો માર્ગ બતાવો.'

ધનનંદ કહે - 'કંઈ ?'

સાધુ મહારાજ કહે - 'એ ખેડૂતની માતા કોઈનો લોટ લેતી નથી. એટલે તમે લોટ લેવા આજીજી કરજો. એમ કરશો તો તમે પારસમણિ પ્રાપ્ત કરી શકશો. નહિ તો નહિ.'

ધનનંદ કહે - 'ભલે !'

વાત બરોબર યાદ રાખી લીધી.

પારસમણિની આવી વાત સાંભળી ધનનંદ રાજી રાજી થઈ ગયો.

ઉતાવળા પગે સામેના ગામ તરફ ચાલવા માંડ્યું. થોડીવારમાં ગામ નજીક આવી ગયા. તેમના હર્ષનો પાર નહોતો. તરત પટેલવાસમાં જઈ સૌ પહેલા ઘરનાં બારણાં ખખડાવ્યાં.

અંદરથી કંઈ જવાબ ન આવ્યો.

ફરી બારણા પર ટકોરા મારી જોયા, છેવટે અંદરથી અવાજ આવ્યો. 'આ વહેલી સવારે કોણ હશે ?'

શેઠે તેમનું અને સાધુ મહારાજનું નામ આપ્યું.

તરત બારણાં ખૂલી ગયાં.

ધનનંદના આનંદનો પાર ન રહ્યો. અંદરથી આવેલ એક નાના છોકરાએ પૂછ્યું - 'ભાઈ ! આટલા વહેલા શા માટે આવ્યા છો ? તમારે આશરો જોઈતો હોય તો અંદર આવો.'

ધનનંદ કહે - 'ના ભાઈ ! મારે આશરો જોઈતો નથી. હું તો આ શેર લોટ આપી પારસમણિ લેવા આવ્યો છું. આ લોટ લઈને મને પરાસમણિ આપી દે.'

છોકરો કહે - 'ઉભા રહો, હું મારાં દાદીમાને પૂછી આવું.'

થોડીવારમાં તે દાદીમાં પાસે આવી પહોંચ્યો, અને પૂછ્યું 'દાદીમાં, બહાર એક ભાઈ એક શેર લોટ આપવા આવ્યા છે અને એના બદલામાં પારસમણિ માગે છે.'

દાદી મા કહે - 'બેટા ! આજનો દિવસ ચાલે તેટલો લોટ આપણી પાસે છે, એટલે એ ભાઈનો લોટ લેવાની ના પાડી દે. આવશ્યકતાથી વધારે વસ્તુ રાખવી મોટામાં મોટું પાપ છે.'

છોકરો તરત દોડતો દોડતો શેઠ પાસે આવ્યો.

ધનનંદ શેઠે તરત પૂછ્યું - 'તું પૂછી આવ્યો ?'

છોકરો કહે - 'હા.'

ધનનંદ કહે - 'શું કહ્યું ?'

છોકરાએ માંડીને બધી વાત કરી.

ધનનંદ ગૂંચવાયા.

મનમાં કંઈક યાદ આવતાં પૂછ્યું - 'પણ આ લોટ કાલ માટે લઈ લોને એમ તારી દાદીમાને કહે.'

છોકરાએ દાદીમાને વાત કરી.

દાદીમાં કહે - 'બેટા !એને કહે કે કાલની ચિંતા અમને નથી. આ પ્રકારની સંગ્રહવૃત્તિ કરી અમે અમારી નૈતિક શક્તિ ઘટાડી દઈશું નહિ. બીજાનું પરિશ્રમ વિનાનું અન્ન અમને પચતું નથી. અમે મહેનત કરીશું. એટલાથી અમને સંતોષ છે. તમારી પાસેથી હરામનો લોટ લઈ અમે અમારી સંતોષવૃત્તિ ઘટાડી દેવા માંગતા નથી.'

છોકરો દોડતો દોડતો બહાર આવ્યો.

ધનનંદ શેઠને વાત કરી.

ધનનંદ આશ્ચર્ય પામી ગયા. તેઓ કહે - 'ભાઈ ! મને તારાં દાદીમા પાસે લઈ જા.'

છોકરો કહે - 'ચાલો !'

બન્ને દાદીમાં પાસે આવી ગયા.

દાદીમાએ પૂછ્યું - 'કેમ આવવું પડ્યું ?'

ધનનંદે માંડીને વાત કરી અને કહ્યું - 'મને તમે પારસમણિ ન આપી શકો ?'

દાદીમા કહે - 'આપી શકું.'

અનુસંધાન પાન નં-૦૭ ઉપર

સ્વચ્છતાના દૂત - કાલુ કાગડાભાઈ

ડો. ફાલ્ગુની રાઠોડ 'ફાગ'

એક નાનકડા માધવપુર ગામની પડખે એક લીલુંછમ અને ગાઢ જંગલ આવેલું હતું. જંગલમાં આકાશને આંબતાં વૃક્ષો, રંગબેરંગી સુગંધિત ફૂલો, કલકલ વહેતું શીતળ ઝરણું અને મધુર સૂરે ગાતાં પંખીઓ વસતાં હતાં. વહેલી સવાર પડતાં જ આખું જંગલ પક્ષીઓના મીઠા કલરવથી ચહેકી ઊઠતું.

એ જંગલમાં કાલુ નામનો એક કાગડો રહેતો હતો. કાલુ સ્વભાવે ખૂબ જ સમજદાર, ચતુર અને અત્યંત સ્વચ્છતાપ્રેમી હતો. તે રોજ સૂર્યોદય પહેલાં ઊઠીને ઊડતો ઊડતો આખા જંગલની મુલાકાત લેતો અને સૌના ખબરઅંતર પૂછતો.

એક દિવસ કાલુ 'કા... કા... કા...' કરતો ઝરણાના કાંઠે પહોંચ્યો. ત્યાંનું દ્રશ્ય જોઈને તે ભારે વ્યથિત થઈ ગયો! ઝરણાની આસપાસ કાગળના ડૂચા, પ્લાસ્ટિકની કોથળીઓ, બિસ્કિટનાં ચમકતાં રેપર અને ખાલી બોટલો વેરણછેરણ પડી હતી.

કાલુ દુખી અવાજે બોલ્યો, 'અરેરે! આ શું થઈ ગયું? આપણું આ નિર્મળ ઝરણું તો કચરાના ઢગલાથી રૂંધાઈ ગયું!'

એટલામાં વડની ડાળ પરથી કૂદકો મારીને વાંદરાભાઈ નીચે આવ્યા.

કાલુએ પૂછ્યું, 'વાંદરાભાઈ, અહીં આટલો બધો કચરો કોણે ફેલાવ્યો હશે?'

વાંદરાભાઈએ બેપરવાઈથી હસીને કહ્યું, 'અરે કાલુ! એમાં આટલો બધો કકળાટ શાનો કરે છે? જંગલમાં એકાદ કાગળ કે એકાદ પ્લાસ્ટિકની થેલી ઊડીને આવે તો શું આખું અરણ્ય ગંદું થઈ જાય?'

કાલુએ ગંભીરતાપૂર્વક સમજાવ્યું, 'એક જણની ભૂલ નાની લાગે, પરંતુ જો જંગલનો પ્રત્યેક જીવ આવું જ વિચારવા લાગે તો?'

ત્યાં નાનકડું સસલું દોડી આવ્યું અને બોલ્યું, 'કાલુભાઈની વાત સો ટકા સાચી છે. ગઈકાલે સાંજે હું અહીં પાણી પીવા આવ્યું હતું, પણ કિનારે ગંદકી જોઈને મને પાણી પીવાનું મન ન થયું અને હું તરસ્યું જ પાછું વળી ગયું.'

કાલુએ ઊંડો નિસાસો નાખીને કહ્યું- 'સ્વચ્છ રહેશે ધરતી આપણી, ત્યારે ખુશ રહેશે કુદરત રાણી!'

ત્યાં હરણનું નાનું બચ્ચું મીઠું આગળ આવીને બોલ્યું, 'કાલુ કાકા, આ ગંદકી દૂર કરવા આપણે શું કરી શકીએ?'

કાલુભાઈએ વહાલથી કહ્યું, 'બેટા, શુભ કાર્યની શરૂઆત હંમેશાં પોતાનાથી જ થાય છે. ચાલો, આપણે સૌ સાથે મળીને જંગલ ચોખ્ખુંચણક બનાવી દઈએ!'

બધાં પ્રાણીઓ ઉત્સાહભેર કામે લાગી ગયાં. સસલાંઓએ કાગળના ટુકડા ભેગા કર્યાત હરણોએ પ્લાસ્ટિકની કોથળીઓ એકઠી કરી. વાંદરાઓએ ઝાડીઓમાં ફસાયેલાં રેપર કાઢ્યાંત અને ચકલીઓ નાનો-મોટો કચરો ચાંચમાં ઉપાડી લાવી.

'મિત્રો, માત્ર એક દિવસ સફાઈ કરવાથી કાયમી ઉકેલ નહીં આવે. આપણે ક્યારેય કચરો કચરાપેટી સિવાય ક્યાંય ફેંકવો જ ન જોઈએ. સૂકો અને ભીનો કચરો અલગ રાખવો જોઈએ.'

વાંદરાભાઈ હાંફતાં હાંફતાં બોલ્યા, 'કાલુ, આજે મને બરાબર સમજાયું કે કચરો ફેંકવો જેટલો સરળ છે, તેને સાફ કરવો એટલો જ મુશ્કેલ છે!'

કાલુભાઈ મલકાઈને બોલ્યા, 'એટલે જ કોઈ પણ કચરો ફેંકતાં પહેલાં સો વાર વિચાર કરવો જોઈએ.'

સૌએ એકસૂરે ગાયું-

'કચરો નહીં ફેંકીએ,
સ્વચ્છતા અમે જાળવીશું...
આપણા વન-ઉપવનને,
સુંદર આપણે સૌ બનાવીશું!'

જોતજોતામાં ઝરણાનો કાંઠો સાવ સ્વચ્છ થઈ ગયો અને જળ ફરી નિર્મળ બનીને વહેવા લાગ્યું. પરંતુ કાલુભાઈ અહીં અટક્યા નહીં. તેમણે કહ્યું, 'મિત્રો, માત્ર એક દિવસ સફાઈ કરવાથી કાયમી ઉકેલ નહીં આવે. આપણે ક્યારેય કચરો કચરાપેટી સિવાય ક્યાંય ફેંકવો જ ન જોઈએ. સૂકો અને ભીનો કચરો અલગ રાખવો જોઈએ.'

હરણબાળ મીઠુએ કહ્યું, 'કાલુ કાકા, આપણે આ સુંદર સંદેશ ગામના લોકોને પણ પહોંચાડીએ!'

બીજે દિવસે કાલુ ઊડીને ગામની શાળા પાસે પહોંચ્યો. ગામનાં કેટલાંક બાળકો રસ્તા પર ચોકલેટનાં રેપર ફેંકી રહ્યાં હતાં.

કાલુએ નમ્રતાથી કહ્યું, 'બાળદોસ્તો, તમે રસ્તા પર આમ કચરો કેમ વેર્યો?'

એક બાળકે બચાવ કરતાં કહ્યું, 'કાલુ કાકા, અહીં તો પહેલેથી જ કચરો પડ્યો હતો!'

કાલુ બોલ્યો, 'જો રસ્તા પર પહેલેથી ગંદકી હોય તો શું આપણે તેમાં વધારો કરવો જોઈએ? કે પછી સફાઈ કરીને નવી શરૂઆત કરવી જોઈએ?'

બાળકો શરમાઈ ગયાં. એક બાળકી બોલી, 'કાલુ કાકા, તમારી વાત સાચી છે. હવેથી અમે ક્યારેય જાહેરમાં કચરો નહીં ફેંકીએ અને ઘરમાં પણ બધાંને સ્વચ્છતા રાખવા કહીશું.'

કાલુ રાજી થઈને ટહુક્યો-

'નાની નાની સારી આદત, લાવે મોટો જોને બદલાવ...
સ્વચ્છ ગામ ને સ્વચ્છ દેશ, આપણા સૌનો એ જ ભાવ!'

બાળકોએ એ જ દિવસથી ગામમાં સ્વચ્છતા અભિયાન શરૂ કર્યું. ગામના વડીલો પણ તેમાં જોડાયા. ગામના સરપંચે કાલુની પીઠ થાબડતાં કહ્યું, 'કાલુભાઈ, તમે અમને આંખ ઉઘાડનારો પાઠ શીખવ્યો છે કે સ્વચ્છતા એ કોઈ એક વ્યક્તિનું કામ નથી, પણ સમગ્ર સમાજની નૈતિક ફરજ છે.'

કાલુ કાગડો વૃક્ષની ઊંચી ડાળ પર બેસીને સ્વચ્છ ગામ અને રળિયામણું જંગલ જોઈ હર્ષથી ગદગદ થઈ ગયો-

'જે રાખે સ્વચ્છ પોતાનું ઘર,
તે રાખે સ્વચ્છ ગામ...
સ્વચ્છતા છે સૌની ફરજ,
એ જ આપણું સાચું કામ!'

તે દિવસથી સમગ્ર પંથકમાં કાલુ કાગડો 'સ્વચ્છતાના દૂત- કાલુ કાગડાભાઈ' તરીકે સન્માન પામ્યો. ■

પાના નં-૦૬થી શરૂ

ચખાડ્યા માજીએ...

ધનનંદ રાજી થઈ ગયા.

ધનનંદ કહે - તો મને એ પારસમણિ આપો. મારે એનાથી ધનવાન બની જવું છે. પછી આરામથી લીલાલહેર કર્યા કરીશ.

દાદીમાં કહે - 'ભલે લઈ જજો. પણ મારી એક શરત છે.'

ધનનંદ કહે - 'શી ?'

દાદીમા કહે - 'આ ગામમાં ત્રણ દિવસ કાળી મજૂરી કરો. એ મજૂરી મને આપશો, એટલે હું તમને પારસમણિ આપીશ.'

ધનનંદ કહે - 'ભલે !'

ધનનંદ ઊપડ્યા મજૂરી કરવા.

એક જણને ત્યાં ચાર આના રોજ રહી ગયા. ત્રણ દિવસ કાળી મજૂરી કરી છે. છેવટે પેલા ખેડૂતે ત્રણ દિવસના બાર આના આપ્યા.

ધનનંદ શેઠે આવીને દાદીમાને આપ્યા.

દાદીમાએ કહ્યું - 'જાઓ, એ પૈસા બહાર ગમાણમાં નાખી દો.'

ધનનંદને આશ્ચર્ય થયું.

એકદમ પ્રશ્ન કર્યો - 'કેમ ?'

દાદીમા કહે - 'તમે નાખી દો.'

ધનનંદ કહે - પણ કંઈ કારણ ?

દાદીમા કહે - 'તમે પહેલાં નાખી દો.'

ધનનંદ કહે - 'પણ એમ નાખી દેવાનું કંઈ કારણ તો હશે ને ?'

દાદીમા કહે - 'તમે નાખી તો દો...'

ધનનંદ ખીજે ભરાયા કહેવા લાગ્યા - 'અમે ત્રણ ત્રણ દિવસ કાળી મજૂરી કરી છે. એ મજૂરી પેટે આ બાર આના મળ્યા છે. એ કેવી રીતે નાખી દેવાય? ખરા પરસેવાના પૈસા કેમ છૂટે ?'

દાદીમા હસી પડ્યાં.

ધીરા અવાજે કહેવા લાગ્યાં - 'ત્યારે ભાઈ ! તમે મજૂરી કરો. મહેનત- મજૂરી કરશો એટલે આપમેળે તમને જાદૂઈ પારસમણિ મળી જશે. મારી પાસે એવો કોઈ પારસમણિ નથી. પણ અમે કદી મહેનત મજૂરી વિનાનું ખાતાં નથી. એક દિવસનું અમારી પાસે અનાજ પડ્યું હોય તો બીજા દિવસની ચિંતા કરતાં નથી. તેથી અમે સૌ કોઈ સુખી છીએ. તમે પણ સંગ્રહવૃત્તિ છોડી દો અને સંતોષ રાખો. આખો દિવસ પરિશ્રમ કરો અને ઈમાનદારીથી જીવો. તો તમે એક નહિ. પણ એક હજાર પારસમણિ મેળવી શકશો.' ધનનંદ ખુશ થયા.

સીધા ઘેર જઈ કામધંધો કરવા લાગ્યા. સંગ્રહવૃત્તિ છોડી દીધી. સંતોષ અને ઈમાનદારીથી જીવવા લાગ્યા. જોતજોતામાં ધન ઘણું વધી ગયું. મોજથી રહેવા લાગ્યા. ■

આપણા સ્વાતંત્ર્ય નાયકો

વીણા દાસ

વેણી માધવદાસ કોલકાત્તાની એક કોલેજના પ્રખ્યાત પ્રધ્યાપક હતા. સુભાષચંદ્ર બોઝે તેમની પાસેથી શિક્ષણ લીધેલું. પછીથી સુભાષચંદ્ર બોઝે પોતાના ચરિત્ર નિર્માણ પાછળ વેણી માધવદાસનાં ફાળાનો સ્વીકાર પણ કરેલો. આ વેણી માધવદાસને બે દીકરીઓ હતો. કલ્યાણી અને વીણા. મોટી કલ્યાણી ક્રાંતિનાં રંગે રંગાયેલી હતી. જિલ્લા જજ સ્ટીવેંસની હત્યા માટે તેણે જ સુનીતિ ચૌધરી અને શાંતિ ઘોષને પ્રેરણા આપેલી. બેઉ બાલિકાને સ્ટીવેંસનાં બંગલા સુધી પોતે જ બગીમાં મૂકી ગયેલી. પછીથી આ ષડયંત્ર રચવા બદલ કલ્યાણીને છ વર્ષની કારાવાસની સજા થયેલી. વખત જતાં મોટી બહેનના પગલે વીણા પણ સ્વાતંત્ર્યસંગ્રામમાં નાનિ બની. શરૂઆતમાં તેણે અસહકારના આંદોલનમાં ભાગ લીધો. બે વર્ષ જેલમાં ગઈ. જેલમાં તેની હત્યાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો, પણ તે બચી ગઈ. જેલમાંથી છૂટ્યા પછી તે ક્રાંતિના માર્ગે વળી. એ વખતે અંગ્રેજ અધિકારી તરફથી ક્રાંતિકારીઓ પર નિર્મમપણે દમન થઈ રહ્યું હતું. વીણાએ આ અત્યાચારનો બદલો લેવાનું નક્કી કર્યું. બહુ સરળતાથી તેને એ અવસર મળી ગયો. ૬ ફેબ્રુઆરી, ૧૯૩૨ના રોજ કોલકાતાની યુનિવર્સિટીના પદવીદાન સમારંભમાં બંગાળનો ગવર્નર સ્ટેનલી જૈક્સન મુખ્ય મહેમાનપદે આવવાનો હતો. વીણાએ પણ આ સમારંભમાંથી બી.એ.ની પદવી લેવાની હતી. વીણાએ મનોમન નક્કી કરી નાખ્યું કે આ પ્રસંગે સ્ટેનલી જૈક્સનને ઠાર કરવો. અને એ દિવસ આવી ગયો. પદવી લેવા જવા માટે વીણાનો ક્રમ આવ્યો કે એ મલકાતી ઊભી થઈને મંચ ઉપર આવી. પદવી આપવામાં આવે એ પહેલાં પોતાના ગાઉનમાંથી પિસ્તોલ કાઢીને ગવર્નર સ્ટેનલી જૈક્સન તરફ તાકીને ગોળી છોડી દીધી. પરંતુ વીણાની આ ગોળી નિશાન પર ન વાગી. તેનાથી યુનિવર્સિટીનો કર્મચારી દિનેશચંદ્ર સેન ઘાયલ થયો. વીણાએ બીજી ગોળી છોડવા હાથ ઉઠાવ્યો. પરંતુ એ પહેલાં કર્નલ સુહરાવર્દીએ તેને પકડી લીધી. દેશ આખામાં વીણાના આ પરાક્રમના સમાચાર ફેલાઈ ગયા. વીણાની ધરપકડ કરીને એક બંધ કમરાને અદાલતનું રૂપ આપી તેમાં મુકદમો ચલાવવામાં આવ્યો. તેનાં પરિવારજનો સિવાય કોઈને ત્યાં આવવાની અનુમતિ આપવામાં આવી નહિ. સરકારને વિદ્રોહ ફાટી નીકળવાની બીક હતી. ફૈસલામાં તેને તેર વર્ષની કારાવાસની સજા કરવામાં આવી. પછીથી સજા ઘટાડીને તેને ૧૯૩૯માં જેલમાંથી મુક્ત કરવામાં આવી ૧૯૪૨માં દેશમાં હિન્દ છોડો આંદોલન ચાલ્યું. વીણા તેમાં કૂદી પડી. ફરી તેને ત્રણ વર્ષ માટે જેલમાં પૂરવામાં આવી.

કોલકાતાની યુનિવર્સિટીના પદવીદાન સમારંભમાં બંગાળનો ગવર્નર સ્ટેનલી જૈક્સન મુખ્ય મહેમાનપદે આવવાનો હતો. વીણાએ પણ આ સમારંભમાંથી બી.એ.ની પદવી લેવાની હતી. વીણાએ મનોમન નક્કી કરી નાખ્યું કે આ પ્રસંગે સ્ટેનલી જૈક્સનને ઠાર કરવો.

- જિતેન્દ્ર પટેલ

India's Largest Architectural Structures

Largest Cave Temple: The Kailasa Temple at the Ellora Caves in Maharashtra is the world's largest cave temple carved out of a single rock.

Largest Gateway: The Buland Darwaza at Fatehpur Sikri, near Agra, is about 50 metres tall. Visitors have to climb 42 steps to reach its entrance. This magnificent gateway is equivalent to a 15-storey building and is considered one of India's largest gateways.

Tallest Tower: The Pitampura Tower in Delhi, standing 235 metres tall, is one of India's tallest towers. Built in 1988, it is used for television broadcasting.

Largest Dome: The Gol Gumbaz in Bijapur, Karnataka, has a dome measuring 44 metres in diameter. It stands over a massive square structure measuring 156 feet in length, width and height. It is one of India's largest domes. There are seven-storey towers at all four corners. Visitors can climb the spiral staircases to reach the dome.

Longest Temple Corridor: The Ramanathaswamy Temple in Rameswaram, Tamil Nadu, has an impressive corridor measuring 17 feet in width and 3,850 feet in length. The corridor is 6.9 metres high and has 1,212 pillars.

આપણા દેશનાં ઓળખવા જેવાં પક્ષીઓ

- સારસ ક્રેન દેશનું સૌથી ઉંચુ પક્ષી છે.
- દેશનું સૌથી વધુ પાંખનો ઘેરાવો ધરાવતું પક્ષી હિમાલયનું દાઢીવાળું ગીધ છે.
- ભારતમાં સુંદર ગીતો ગાતા પક્ષીઓમાં ૯૫ ટકા નર પક્ષીઓ હોય છે.

પોપટ એક માત્ર પક્ષી એવું છે કે તે પોતાની ચાંચનો ઉપરનો અને નીચેનો ભાગ સ્વતંત્ર રીતે હલાવી શકે છે.

- લક્કડ ખોદની જીભ તેની ચાંચ કરતાં ચાર ગણી લાંબી હોય છે.
- દેશના સુંદર પક્ષી સુરખાબની ચાંચ વળેલી હોય છે. તે ચાંચ ઉંધી કરીને કિચડના તળિયેથી ખોરાક લે છે.
- ભારતનું સૌથી વધુ વાતો કરતું પક્ષી હિલમેના છે.
- મહારાષ્ટ્રમાં જોવા મળતું હરિત કબુતર આછા ગુલાબી રંગનું હોય છે. તેની પીઠ તેજસ્વી લીલા રંગની હોય છે.
- હિમાલયમાં જોવા મળતાં નવરંગી મોરની કળામાં નવ રંગો દેખાય છે.
- નાગાલેન્ડના બહુરંગી મોર બે ફૂટ લાંબા હોય છે. તેની પીઠ લીલા રંગની અને માથું પીળા રંગનું હોય છે.

પ્રાણીઓ વિશે નવાઈની વાત

- પૃથ્વી પરના સસ્તન પ્રાણીઓના ૨૩ ટકા પ્રાણીઓ ઊડી શકે છે. આ વાત સાંભળીએ તો નવાઈ લાગે પણ વાત સાચી છે. ઊડી શકનાર એકમાત્ર સસ્તન પ્રાણી ચામાચિડીયા પૃથ્વી પરના સસ્તન પ્રાણીઓની વસતીનો ૨૩ ટકા ભાગ રોકે છે.
- ઓસ્ટ્રેલિયામાં માણસો કરતા ઘેટાંની વસતી વધુ છે. ત્યાં ૧૪.૭ કરોડ ઘેટા છે. એટલે કે એક માણસ દીઠ ૮ થી ૯ ઘેટાં.
- સ્પર્મ વ્હેલ માછલી દરિયામાં દોઢ કિલોમીટરની ઊંડાઈએ બે કલાક સુધી રહી શકે છે.
- ચિમ્પાન્ઝી ઉમર વધે ત્યારે ટાલિયા થઈ જાય છે.
- માદા કાંગારૂ જુદી જુદી વયના બચ્ચા માટે એક સાથે બે પ્રકારનું દૂધ આપે છે.
- કીડીખાઉ એકમાત્ર એવું સ્થળચર છે કે જેને દાંત નથી.
- ઉંદર અને સસલા જેવા કાતરી ખાનારા નાના પ્રાણીઓ કરોડો ટન અનાજ અને ઉભા પાકને નુકસાન કરે છે.

વિશ્વના વિજ્ઞાનીઓ

Maurice Hilleman: The Man Who Developed Vaccines for 40 Diseases

Vaccines protect us from many diseases, including several caused by viruses. We know a great deal about vaccination today, thanks to the work of many scientists. One of the leading researchers was Maurice Hilleman. He developed vaccines for eight deadly diseases, including smallpox, hepatitis B and meningitis, as well as vaccines for 40 other diseases.

Maurice Hilleman was born on August 30, 1919, in Miles City, Montana, USA. His mother died shortly after his birth, so he was raised at his uncle's home. His uncle was a poultry farmer, which gave Hilleman an opportunity to study chickens from an early age.

Maurice often visited the church library, where he read about Charles Darwin's theory of evolution. He was deeply influenced by it.

He was an excellent student and received several scholarships. He later earned a doctorate in microbiology from the University of Montana. After completing his doctorate, he served as a military scientist from 1948 to 1958. During the Second World War, he developed an influenza vaccine that saved the lives of many soldiers. This discovery brought him recognition, and he received a prestigious military award.

In 1957, Hilleman joined a pharmaceutical company as a researcher. Through his remarkable work, he developed vaccines against eight deadly diseases and 40 other diseases, making an invaluable contribution to humanity. Hilleman was extremely hardworking and disciplined. He always followed a strict military-style work routine. After retirement, he also served as an adviser to the World Health Organization (WHO). He passed away on April 11, 2005.

Wheels and Axles: A Major Force Behind the World's Progress

We use many tools in our daily lives, such as tongs, scissors, pliers and pincers. From a scientific point of view, these are known as simple machines. They make many everyday tasks easier and have also helped industries grow faster and work more efficiently.

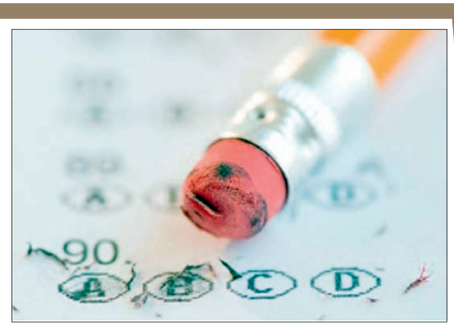
The wheel and axle are among the most important simple machines.

We are all familiar with objects that move in a circular motion. Vehicles, amusement park rides, clocks, many toys and even computers use circular motion in different ways. It seems that the movement of wheels has made the entire world move forward!

There are two main ways in which a wheel and axle are connected. In the first, the wheel rotates freely around the axle. In the second, the wheel is fixed to the axle and both rotate together. The fans and front wheels of many vehicles rotate freely around their axles. Ball bearings are used to reduce friction and allow smooth movement. In bicycles, however, the wheels rotate along with their axles.

Different vehicles have different wheel and axle arrangements depending on their purpose. Machines such as clocks contain several toothed wheels, also called gears, which turn one another. These wheels rotate around their axles. Some axles themselves have teeth that help turn other gears. This arrangement helps maintain regular movement and keeps the wheels aligned properly.

રબર પેન્સિલના ડાઘ કેવી રીતે દૂર કરે છે?

કમ્પ્યૂટર અને ડિજીટલ જમાનામાં આજે પેન્સિલ અને રબર લગભગ ભૂલાઈ ગયા છે. પરંતુ તેમનો ઉપયોગ આજે પણ વ્યાપકપણે જોવા મળે છે. તમારા કંપાસ બોક્સમાં પેન્સિલ અને રબર પણ હોવાનાં જ કાગળ ઉપરથી પેન્સિલના ડાઘ કે લખાણ દૂર કરવા ખાસ કરીને ચિત્રો દોરતી વખતે રબર કે ઇરેઝરની જરૂર પડે જ. રબર ઘસવાથી પેન્સિલના ડાઘ કેવી રીતે દૂર થાય છે તે જાણો છો?

પેન્સિલની શોધ બહુ જુની છે પરંતુ આજે પેન્સિલ ગ્રેફાઈટ અને ચીકણી માટીની બને છે. કાગળ ઉપર લખાય છે. તે ગ્રેફાઈટના સૂક્ષ્મ કણોનું પડ હોય છે. ડાઘા દૂર કરવાના ઇરેઝર પોલિવિનાઈલ ક્લોરાઈડ કે કૃત્રિમ રબરના બને છે. આ પેટ્રોલિયમ પેદાશ છે. કાગળ ઉપરનું પેન્સિલનું લખાણ કાગળના રેસા સાથે ચોંટેલા ગ્રેફાઈટના રજકણો છે. કાગળના રેસા મજબૂતીથી ગ્રેફાઈટના કણોને જકડી રાખે છે. પરંતુ કૃત્રિમ રબરના રેસા તેનાથી વધુ શક્તિશાળી હોય છે. તે ગ્રેફાઈટના કણોને પોતાના તરફ આકર્ષી લે છે અને રબર સાથે ચોંટી જાય છે.

શિયાળામાં છવાતું ધુમ્મસ

શિયાળાની સવારમાં ક્યારેક વાતાવરણમાં સફેદ ઘટ્ટ વાદળો જોવા મળે છે. આ વાદળિયા વાતાવરણને ધુમ્મસ કહે છે. ગાઢ ધુમ્મસમાં નજીકની વસ્તુઓ પણ જોઈ શકાતી નથી. ગાઢ ધુમ્મસમાં દસેક ફૂટ દૂર કશું દેખાય નહીં કેટલાક શહેરોમાં ધુમ્મસને કારણે ટ્રાફિક અટકી પડે અને વિમાનની ફ્લાઇટો રદ કરવી પડે છે. ચારે તરફ વાદળો જ વાદળ દેખાય.

શિયાળામાં નીચા ઉષ્ણતામાને હવામાં રહેલી પાણીની વરાળ કરીને ઘટ્ટ બને છે. શિયાળામાં સવારે હવા વધુ વરાળનો સંગ્રહ કરી શકતી નથી. તેને સંતૃપ્ત હવા કહે છે. વધારાની વરાળ પાણીના સૂક્ષ્મ ફોરામાં ફેરવાઈ સફેદ વાદળ સ્વરૂપે હવામાં રહે છે. આ ફેરાનો સમૂહ જમીનની સપાટી પર છવાય છે. સૂર્યોદય થયા પછી વાતાવરણ ગરમ થતાં જ ધુમ્મસ વિખરાઇ જાય છે. જેમ ઠંડી વધુ તેમ ધુમ્મસ ગાઢ બને છે.

ધુમ્મસમાં કેટલા અંતર સુધી જોઈ શકાય છે. તેને વિઝિબિલીટી કહે છે. ૫૦ મીટરથી વધુ અંતરે જોઈ ન શકાય તેને ૫૦ મીટર વિઝિબિલીટી કહે છે. એરપોર્ટ પર વિમાનની ફ્લાઇટ વખતે આ બાબત અગત્યનું પરિબળ બને છે.

ફનટાઇમ

પપ્પા: બેટા, તું આખો દિવસ મોબાઇલમાં શું કરે છે?
દીકરો: પપ્પા, જ્ઞાન મેળવું છું!
પપ્પા: તો આજે શું શીખ્યો?
દીકરો: મોબાઇલની બેટરી કેવી રીતે પૂરી કરવી!

કીડી હાથીને કહે:
ચાલ, આપણે દોડની હરીફાઈ કરીએ!
હાથી: પણ તું તો બહુ નાની છે!
કીડી: હા, પણ હું હારી જઈશ તો પણ કોઇને દેખાઈશ નહીં!

શિક્ષક: પપ્પુ, તું રોજ મોડો કેમ આવે છે?
પપ્પુ: સાહેબ, રસ્તા પર બોર્ડ લખ્યું છે - "આગળ શાળા છે, ધીમે ચાલો!"
એટલે ધીમે ધીમે આવું છું!

When Life Goes Wrong, Stay Clever!

What happens when three exceptionally clever children find themselves at the mercy of a wicked guardian who wants their fortune? A Series of Unfortunate Events (2004) answers this question through a wonderfully eccentric adventure. Packed with ingenious inventions, bizarre characters, unexpected twists and an unforgettable sibling bond, this film proves that intelligence and courage can overcome even the most unfortunate circumstances.

Imagine losing your parents, your home and almost everything you hold dear, only to discover that the person entrusted with looking after you is actually the biggest villain in your life!

That's precisely what happens to the Baudelaire siblings: Violet, Klaus and Sunny. Their seemingly happy childhood comes to an abrupt end when a mysterious fire destroys their family home, killing their parents.

The three children have distinctly different talents. Violet, the eldest, is an inventive young girl who can construct extraordinary gadgets from ordinary objects.

Klaus, her younger brother, is an avid reader with an astonishing ability to remember information. Sunny, the youngest, is a baby with unusually strong teeth and a remarkable talent for biting things!

They are placed under the guardianship of Count Olaf, a struggling actor with an evil mind and an insatiable appetite for their enormous family fortune. Played brilliantly by Jim Carrey, Olaf is theatrical, manipulative and outrageously funny.

He treats the children like servants and hatches a sinister plan to marry Violet so that he can claim their inheritance. Fortunately, the siblings are not easily fooled. Using their individual abilities, they repeatedly attempt to expose his schemes.

Their journey takes them through a series of bizarre encounters with eccentric relatives and increasingly dangerous situations. Among the memorable characters are Uncle Monty (Billy Connolly), a kind-hearted reptile expert, and Aunt Josephine (Meryl Streep), a nervous woman terrified of practically everything.

But Count Olaf keeps returning, often disguised as someone else!

The film combines three books from Daniel Handler's bestselling literary series: The Bad Beginning, The Reptile Room and The Wide Window.

Jude Law provides the voice of Lemony Snicket, the mysterious narrator who frequently interrupts the proceedings to warn viewers that this story is unlikely to have a happy ending.

How was this movie made?

Directed by Brad Silberling, the film was an ambitious attempt to translate Daniel Handler's peculiar storybook universe into a visually spectacular cinematic experience.

Interestingly, Barry Sonnenfeld, known for The Addams Family and Men in Black, was initially attached to direct the project. Silberling eventually took over and brought his own interpretation to the material.

He wanted to create something that looked like a strange, old-fashioned storybook rather than an ordinary fantasy adventure. His visual inspirations included The Wizard of Oz, The Night of the Hunter and Mary Poppins.

Recalling these influences in a 2024 interview with SYFY WIRE, Silberling said:

"Those were my North Stars in terms of the craft of what's in-camera telling a story."

The filmmakers constructed elaborate sets instead of relying extensively on real-world locations. Production took over

Continued on page 11

Interesting titbits about the film

- **Oscar glory:** At the 77th Academy Awards in 2005, the film received four nominations: Best Makeup, Best Art Direction, Best Costume Design and Best Original Score. It won the Oscar for Best Makeup, awarded to Bill Corso and Valli O'Reilly.
- **A star-studded cast:** Apart from Jim Carrey, Meryl Streep and Billy Connolly, the film features Jude Law as Lemony Snicket, Timothy Spall as Mr Poe and Catherine O'Hara as Justice Strauss. Dustin Hoffman also makes a brief appearance.
- **Box-office success:** Made on an estimated budget of $140 million, the film earned approximately $211 million worldwide.
- **The Netflix connection:** The original literary series consists of 13 books. Netflix subsequently adapted the entire collection into a television series, also titled A Series of Unfortunate Events. Starring Neil Patrick Harris as Count Olaf, it ran for three seasons between 2017 and 2019.

A Series of...

Continued from page 10

large portions of Paramount Studios and the enormous Downey Studios facility in California. The result was a wonderfully artificial yet immersive world filled with dramatic landscapes, peculiar architecture and gloomy interiors.

Silberling was equally determined not to dilute the darker elements of the story just because the film was intended for children.

He organised a focus group involving children aged 10-14 who had read the books. When he suggested that Count Olaf's murderous intentions might have to be softened, the children objected.

What should children learn from this movie?

Beyond its eccentric characters and entertaining adventures, the film offers several valuable lessons.

1. Intelligence is powerful: Violet and Klaus repeatedly escape dangerous situations through observation, knowledge and inventive thinking. Problems can often be solved by thinking creatively rather than panicking.

2. Sibling bonds matter: The three Baudelaire children have different personalities, but they never allow their differences to divide them. Their greatest strength is standing together.

3. Never stop asking questions: Klaus's curiosity and reading habits help him discover clues that others overlook. The film celebrates reading, observation and independent thinking.

4. Courage means acting despite fear: The children encounter frightening circumstances, but they keep moving forward. Being brave does not mean being fearless.

5. Appearances can deceive: Count Olaf repeatedly changes his appearance through disguises. Children learn to judge people by their actions rather than their outward appearance.

6. Adults are not always right: Several grown-ups in the film fail to recognise obvious dangers. Children are encouraged to trust their judgement, speak up and seek help from trustworthy people.

This is not your typical children's adventure. It doesn't offer a colourful fairy-tale world where everything magically falls into place.

Final Words

A Series of Unfortunate Events is not your typical children's adventure. It doesn't offer a colourful fairy-tale world where everything magically falls into place. Instead, it introduces children to an imperfect world where circumstances can be cruel and people can be selfish.

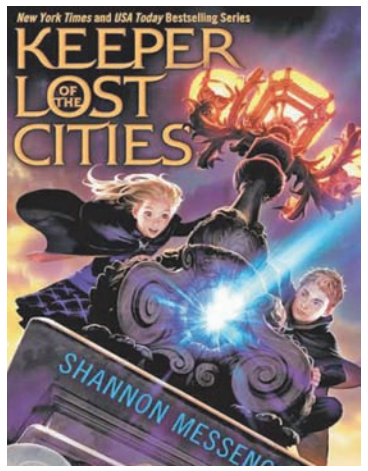
Yet, the film never loses its sense of humour or wonder. Its greatest strength lies in its three young protagonists, who demonstrate that intelligence, imagination, determination and family bonds can make an extraordinary difference.

For children, it is an entertaining introduction to resilience and independent thinking. For adults, it is a reminder that courage sometimes comes in the smallest packages. After all, unfortunate events may be unavoidable, but how we respond to them is an entirely different story! ■

A Mind-Reading Girl, a Magical World and a Mystery to Solve!

What if the reason you never felt you belonged was that your real home was somewhere else? In Keeper of the Lost Cities, a gifted girl discovers a hidden world of elves, unusual powers and dangerous secrets. It is an exciting fantasy about finding yourself, making friends and using your gifts wisely.

Twelve-year-old Sophie Foster has always felt different. She is exceptionally intelligent, has skipped several school grades and possesses a secret ability: she can hear other people's thoughts. She is a Telepath, but has never told anyone - not even her family.

One day, she meets Fitz, a boy with the same ability. He reveals that Sophie belongs to a hidden world inhabited by elves. Sophie is taken to the Lost Cities, where she must learn new rules, understand her powers and make a fresh start.

But fitting in is not easy. Sophie discovers that people are curious about her past and that important memories have been

hidden from her. A mysterious group called the Black Swan and dangerous enemies called the Neverseen are connected to secrets about her identity. As she makes friends and faces challenges, Sophie begins to understand that she may have a much bigger role to play than she imagined. This first book launches a fantasy adventure filled with magical creatures, friendship, mystery, humour and suspense.

Why is this book important?

The book speaks to children who sometimes feel unusual, misunderstood or out of place. Sophie's story suggests that being different is not a weakness. Her intelligence and special ability make her stand out, but she must also learn patience, trust and teamwork.

The story encourages curiosity. Sophie asks questions, searches for answers and does not simply accept what others tell her. Its imaginative world can draw young readers into a series and encourage them to enjoy reading.

What should children learn?

■ **Believe in yourself:** You do not have to be like everyone else to be valuable.

■ **Choose friends carefully:** Good friends support you and stand beside you during difficult times.

■ **Use your gifts responsibly:** Talent and power should help others, not make you feel superior.

■ **Ask questions:** Learning begins when you are curious and willing to seek the truth.

■ **Work together:** Even a clever person cannot solve every problem alone.

■ **Accept change:** New situations can be frightening, but they can also help you grow.

Final Words

Keeper of the Lost Cities is more than a tale of magic and secret powers. At its heart, it is about a young girl learning to accept herself, trust others and take responsibility. Sophie makes mistakes, faces danger and discovers that growing up means making difficult choices. Her journey reminds readers that the qualities that make us different may also become our greatest strengths.

The screen future of the series is not yet settled. The film rights have been optioned by Warner Bros., according to Messenger's official FAQ, but no feature film or television adaptation has been released. The author says she will share news if the project progresses. ■

Shannon Messenger

About the Author

Shannon Messenger is an American author best known for fantasy books for children and teenagers. She studied art, screenwriting and television productionbefore discovering that writing for young readers was her true passion. She says the idea for Keeper of the Lost Cities came to her in 2008. She spent a year building its imaginary world and several more writing and revising the first book.

The Bird Who Gave His Life for Dharma

Can a bird show greater courage than a mighty warrior or a powerful king? The story of Jatayu from the Ramayana tells us how one brave bird risked his life to protect Sita from the demon king Ravana. His extraordinary sacrifice teaches us that true bravery comes from standing up for what is right, even when the odds are against us.

Long ago, during the age of the Ramayana, there lived a mighty vulture king named Jatayu. He was no ordinary bird. He was powerful, wise and respected by many. He was also a close friend of King Dasharatha, the father of Lord Rama.

Jatayu had a brother named Sampati, who was also a mighty bird. According to the traditional account, both brothers were known for their extraordinary strength and ability to fly great distances.

As the years passed, Jatayu grew old. Although he was no longer as strong and fast as he had once been, his heart remained full of courage and kindness.

Jatayu also had great affection for Rama, Lakshmana and Sita. When Rama was sent into exile for fourteen years, he travelled to the forests of Dandakaranya with his wife Sita and younger brother Lakshmana.

During their stay in the forest, Jatayu met them and introduced himself. He told Rama about his friendship with King Dasharatha and promised to look after Sita whenever Rama and Lakshmana were away.

Rama was pleased to meet his father's old friend. He accepted Jatayu's offer of protection with gratitude.

Little did anyone know that Jatayu would soon face the greatest test of his life.

The Brave Fight Against Ravana

One day, when Rama and Lakshmana were away from their forest hut, the demon king Ravana arrived in disguise. He was the powerful ruler of Lanka and wanted to take Sita away.

When Sita refused to accompany him, Ravana revealed his true identity and forcibly carried her away in his flying chariot, Pushpaka Vimana.

As Ravana flew across the sky with Sita, she cried out for help. She called upon Rama and Lakshmana, hoping someone would hear her cries.

Jatayu was nearby when he heard Sita's desperate calls. Looking up, he saw Ravana carrying her away.

The old bird immediately understood what was happening. He knew that Ravana was a mighty warrior with extraordinary powers. He also knew that fighting him could cost him his life.

But Jatayu did not hesitate.

He flew towards Ravana's chariot and boldly challenged him.

"Stop, Ravana! You cannot take Sita away against her wishes. She is the wife of Lord Rama. Taking another man's wife by force is an act of great injustice. Release her immediately!"

Ravana laughed at the old bird and ordered him to move aside. But Jatayu refused to surrender.

A fierce battle began in the sky. Jatayu attacked Ravana with his powerful wings, sharp claws and strong beak. He struck the chariot and damaged its equipment. He even managed to destroy the chariot's weapons and injure Ravana.

For a while, the mighty demon king found himself facing an unexpected challenge from an ageing bird!

But Ravana was extremely powerful. After a prolonged struggle, he drew his sword and cut off Jatayu's wings.

The brave bird fell from the sky and crashed onto the forest floor. Badly injured and unable to fly, Jatayu lay waiting, hoping that Rama would arrive.

Ravana continued his journey towards Lanka, carrying the helpless Sita away.

Although Jatayu had lost the battle, he had not lost his courage or his commitment to doing what was right.

The Final Meeting with Rama

Some time later, Rama and Lakshmana returned to their hut and discovered that Sita was missing. They began searching desperately through the forest.

During their search, they came across Jatayu lying on the ground, severely wounded.

At first, they were shocked to see the old bird in such a condition. But Jatayu gathered his remaining strength and told them what had happened.

He explained that Ravana had kidnapped Sita and was carrying her towards the south, in the direction of Lanka. He also told Rama that he had fought Ravana with all his strength but had been defeated.

Rama was deeply moved. He realised that Jatayu had risked his life to protect Sita.

Jatayu had one final message to deliver. After informing Rama about Ravana's direction, the brave bird breathed his last.

Rama was heartbroken. He embraced Jatayu and mourned his death as though he had lost a beloved family member.

In one of the most touching moments of the Ramayana, Rama performed Jatayu's last rites with great respect, treating him like his own father.

Jatayu had been born a bird, but his noble actions had made him worthy of the highest honour.

His sacrifice was not forgotten. His information helped Rama continue the search for Sita and eventually reach Lanka.

What Should Today's Children Learn from Jatayu?

Jatayu's story is much more than an account of a brave bird fighting a powerful demon. It offers several important lessons for children.

1. Stand up against injustice: Jatayu knew that Ravana was powerful, but he still challenged him because he was doing something wrong. Children should learn not to remain silent when they see someone being bullied or treated unfairly.

2. Age is not a barrier to courage: Although Jatayu was old, he did not consider himself helpless. His story teaches us that courage and determination do not depend on age or physical strength.

3. Keep your promises: Jatayu had promised Rama that he would protect Sita. He remained committed to that promise even when his own life was in danger.

4. Help others without expecting rewards: Jatayu did not fight Ravana for money, fame or recognition. He acted because he believed it was the right thing to do.

Continued on page 13

Jatayu

Continued from page 12

5. True bravery means doing what is right: Being brave does not mean never feeling afraid. It means choosing to do the right thing even when the situation is frightening.

6. Respect and honour those who help us: Rama's treatment of Jatayu teaches us to value kindness, loyalty and sacrifice, regardless of someone's background or appearance.

5. Fun Facts About Jatayu

- **A mighty family: Jatayu's** brother was Sampati. Later in the Ramayana, Sampati helps Hanuman and the search party discover that Sita is being held in Lanka.
- **A friend of Dasharatha:** Jatayu's friendship with Rama's father explains why he felt a special responsibility towards Rama and Sita.
- **A symbol of sacrifice:** Jatayu is remembered as one of the finest examples of courage and devotion in the Ramayana.
- **A place associated with his sacrifice:** Jatayu Earth Center in Kerala is a famous tourism destination featuring a gigantic sculpture of the legendary bird. It celebrates his courage and sacrifice.
- **A special honour from Rama:** Rama performed Jatayu's funeral rites himself, showing that noble deeds matter more than one's birth or social position.

Final Words

Jatayu may not have been a king, a prince or a mighty warrior, but his courage made him immortal in the pages of the Ramayana. He knew he might not defeat Ravana, yet he refused to stand aside and watch an innocent woman being abducted. His final act was not driven by personal gain but by his commitment to justice and his promise to protect Sita.

For children, Jatayu's life carries a powerful message: You do not need to be the strongest person in the world to make a difference. You only need the courage to stand up for what is right. Sometimes, the greatest heroes are those who are willing to sacrifice everything for someone else's safety. ■

The Dawn of Success

Meena Patel

In a beautiful, quiet village lived a young man named Som. He belonged to a middle-class family and was known for his calm nature and hardworking spirit. Although he did not have an impressive college degree, he possessed exceptional practical knowledge, determination and a strong desire to make a difference.

"A river never gives up. It simply finds another way around the obstacles. Your machine failed, Som, but that doesn't mean your intelligence or hard work has failed. This setback is not the end of your journey."

His biggest dream was to invent an affordable device that would help local farmers make irrigation easier and prevent the wastage of water.

Som converted a small corner of his house into a makeshift laboratory. During the day, he worked as a labourer in the fields, while his nights were devoted to his invention. After months of hard work and countless experiments, he finally developed an 'Automatic Irrigation Machine'.

Excited about his achievement, he invited the village chief and local farmers to witness a demonstration.

However, the moment he switched on the machine, a short circuit occurred. Thick smoke rose into the air, and the machine was reduced to ashes before everyone's eyes.

The villagers burst into laughter. Some mocked him, saying, "Look at him trying to become a scientist without a proper education!" Others whispered, "What a waste of time and money!"

Som was devastated. Tears rolled down his cheeks as he watched months of hard work go up in smoke. That night, unable to sleep, he began packing his belongings, determined to abandon his dream forever.

Noticing his despair, his father gently placed a hand on his shoulder and took him for a walk along the riverbank.

Pointing towards the flowing river, he asked, "Look at this river, son. Huge rocks and countless obstacles stand in its way. Does it ever stop flowing or abandon its destination?"

Som shook his head. "No, Father."

His father smiled and said, "A river never gives up. It simply finds another way around the obstacles. Your machine failed, Som, but that doesn't mean your intelligence or hard work has failed. This setback is not the end of your journey. It is an opportunity to understand what went wrong and improve. Remember, even iron must endure repeated blows of a hammer before it can be shaped into a strong tool."

His father's words touched Som deeply. His confidence slowly returned, and he decided to give his dream another chance.

The very next morning, he got back to work with renewed determination. He carefully analysed his mistakes, improved the wiring and added safety features to prevent another short circuit. Inspired by his dedication, a few enthusiastic youngsters from the village also came forward to help him.

During the day, Som worked as a labourer in the fields, while his nights were devoted to his invention. After months of hard work and countless experiments, he finally developed an 'Automatic Irrigation Machine'.

A year later, Som organised another demonstration. This time, the machine worked perfectly! It reduced water consumption by 50 per cent and cut the farmers' physical labour in half.

The very people who had once mocked him were now applauding his achievement. His invention soon became popular in neighbouring districts, and the state government officially recognised and honoured him for his contribution to agriculture.

Som had finally achieved his dream. More importantly, he had discovered that failure was not something to fear but an opportunity to learn, improve and move forward.

Moral

Failure is not a full stop; it is merely a comma in the journey of life. When people doubt or mock you, use their criticism as motivation rather than allowing it to weaken your confidence. With patience, determination, hard work and a positive attitude, even the biggest obstacles can be overcome. Every dark night eventually gives way to a new dawn of success! ■

સંગતની અસર

ચિરાગ એચ. શર્મા ‘ચિરંજીવ’

રમેશ ‘એ’ ગ્રેડ સાથે સમગ્ર શાળામાં પ્રથમ નંબરે ઉત્તીર્ણ થયો, જ્યારે સુરેશ માંડ માંડ ‘ડી’ ગ્રેડ મેળવીને પાસ થયો. પરિણામના દિવસે રમેશે સુરેશને સાચી સલાહ આપવા પ્રયાસ કર્યો, પરંતુ કુસંગે ચડેલા સુરેશને પોતાનો બાળપણનો સાચો મિત્ર શત્રુ જેવો લાગ્યો!

શિવનગર નામનું એક ગામ હતું. ગામમાં વિવિધ જ્ઞાતિ અને સમાજના લોકો હળીમળીને રહેતા હતા. આશરે ચારેક હજારની વસ્તી ધરાવતા આ ગામમાં મોટાભાગના લોકો ખેતી, પશુપાલન અને મજૂરી કરીને પોતાનું ગુજરાન ચલાવતા હતા. ગામમાં વ્યસનોનું પ્રમાણ ઘણું વધારે હતું, જેથી મોટાભાગના યુવાનો પણ ફેશન, વ્યસન અને મોજશોખ પાછળ સમય વેડફતા. લોકો શિક્ષણને જાણે બહુ ઓછું મહત્ત્વ આપતા હોય એવું લાગતું હતું. તેઓ બાળકોનું શાળામાં નામ તો નોંધાવતા, પરંતુ નિયમિત શાળાએ મોકલતા નહીં કે ઘેર વાંચવા-લખવા બેસાડતા નહીં. ટૂંકમાં, બાળકોના ભણતરમાં વાલીઓ પૂરતું ધ્યાન આપતા નહોતા. આથી માંડ જૂજ બાળકો માધ્યમિક, ઉચ્ચતર માધ્યમિક કે કાત્લેજ સુધી પહોંચી શકતાં. ગામમાં અંધશ્રદ્ધાનું પ્રમાણ પણ ઘણું વ્યાપક હતું.

આ ગામમાં રમેશ અને સુરેશ નામના બે છોકરાઓએ ધોરણ ૧માં ગામની સરકારી શાળામાં પ્રવેશ લીધો. શરૂઆતથી જ બંને વચ્ચે સારો મેળ બેસી ગયો, એટલે તેઓ પાકા ભેરુ બની ગયા. બંને ભણવામાં પણ ઘણા હોશિયાર હતા. શાળામાં શિક્ષક જે કંઈ શીખવે તે બંને ધ્યાનપૂર્વક સાંભળતા અને ઘરે જઈને ગૃહકાર્ય નિયમિત કરતા.

સમય જતાં બંને મોટા થયા અને ધોરણ ૮માં આવ્યા. પરંતુ હવે બંનેના સ્વભાવ અને વર્તનમાં દેખીતો તફાવત દેખાવા લાગ્યો હતો. બંનેના પારિવારિક વાતાવરણ અને મિત્રવર્તુળમાં પણ મોટો ફેર પડી ગયો હતો. રમેશનો પરિવાર સંસ્કારી અને નિર્વ્યસની હતો, તેથી તેના મિત્રો પણ અભ્યાસુ અને સદાચારી હતા. પરિણામે રમેશ પણ સંસ્કારી અને તેજસ્વી રહ્યો. બીજી બાજુ, સુરેશના ઘરમાં તેના પિતા દારૂ અને જુગારના રવાડે ચડી ગયા હતા, જેથી ઘરમાં ગાળાગાળી અને કકળાટ રોજિંદી બાબત બની ગયાં હતાં. સુરેશને પણ આવા અસામાજિક તત્ત્વો અને આવારા મિત્રોની સોબત ગમવા લાગી.

આ કુસંગની માઠી અસર સુરેશના અભ્યાસ પર પડી. હવે બાળપણના પાકા મિત્રો એવા રમેશ અને સુરેશ વચ્ચે અંતર વધી ગયું, કારણ કે બંનેના વિચારો સાવ બદલાઈ ચૂક્યા હતા. રમેશ રોજ શાળાએ જતો, શિક્ષકોની આજ્ઞા પાળતો અને મન લગાવીને ભણતો. જ્યારે સુરેશ ખરાબ સંગતને કારણે ગુટખા ખાવા, અસત્ય બોલવું અને આખો દિવસ મોબાઇલમાં ગેમ રમવી જેવી કુટેવોમાં ફસાઈ ગયો. તેનું ભણવામાંથી મન સાવ ઊઠી ગયું. તે ક્યારેક માત્ર હાજરી પુરાવવા પૂરતો જ શાળાએ ડોકાતો. શિક્ષકોએ સુરેશને સુધારવા ઘણો પ્રયત્ન કર્યો, પણ તેના પર કોઈ અસર ન થઈ.

જોતજોતામાં ધોરણ ૮નું પરિણામ આવ્યું. રમેશ ‘એ’ ગ્રેડ સાથે સમગ્ર શાળામાં પ્રથમ નંબરે ઉત્તીર્ણ થયો, જ્યારે સુરેશ માંડ માંડ ‘ડી’ ગ્રેડ મેળવીને પાસ થયો. પરિણામના દિવસે રમેશે સુરેશને સાચી સલાહ આપવા પ્રયાસ કર્યો, પરંતુ કુસંગે ચડેલા સુરેશને પોતાનો બાળપણનો સાચો મિત્ર શત્રુ જેવો લાગ્યો! તે રમેશ સાથે ઉદ્ધતાઈથી ઝઘડી પડ્યો અને અપશબ્દો બોલીને ચાલ્યો ગયો. ત્યારથી રમેશે પણ તેને ટોકવાનું બંધ કર્યું.

બંનેના પિતા ખેતમજૂરી કરતા હતા, પરંતુ બંને ઘરોનું વાતાવરણ સાવ જુદું હતું. સમય વીતતો ગયો. એક દિવસ વધુ પડતા દારૂના સેવનથી સુરેશના પિતાનું લિવર ફેઈલ થતાં અવસાન થયું. રમેશ અને તેના પિતા સાંત્વના આપવા ગયા ત્યારે સુરેશ અચાનક આવી પડેલી પારિવારિક જવાબદારીથી ધ્રૂસકે ધ્રૂસકે રડી રહ્યો હતો. રમેશે તેને શાંત પાડીને આગળ ભણવા માટે આર્થિક મદદ કરવાની તૈયારી બતાવી. તે સમયે તો સુરેશે સંમતિ દર્શાવી, પણ લુચ્ચા મિત્રોની સોબત ન છૂટતાં તેનું ચિત્ત ભણવામાં ન ચોંટ્યું. ઘર ચલાવવા તેણે મજૂરી અને ખેતીકામ શરૂ કરી દીધું.

બીજી તરફ, રમેશે માતા-પિતાના આશીર્વાદ અને સ્વસ્થ વાતાવરણ વચ્ચે લગનથી અભ્યાસ ચાલુ રાખ્યો. ધોરણ ૧૦, ૧૨ અને મેડિકલ કોલેજમાં ઉત્કૃષ્ટ દેખાવ કરીને તે આગળ જતાં એક ખ્યાતનામ ડોક્ટર બન્યો. તે ગરીબ અને લાચાર દર્દીઓની નિસ્વાર્થ સેવા કરતો. નોકરીને લીધે તે શહેરમાં સ્થાયી થયો હતો, છતાં નિયમિતપણે ગામડે આવી માતા-પિતાની સંભાળ લેતો. સમય જતાં તેને યોગ્ય અને સંસ્કારી જીવનસાથી મળ્યાંત તેની પાસે સુખ-સમૃદ્ધિ બધું જ હતું.

એક દિવસ રમેશ પોતાની પત્ની સાથે કારમાં ગામડે માતા-પિતાને મળવા આવી રહ્યો હતો. રસ્તામાં તેણે જૂની સાઇકલ પર સામેથી આવતા સુરેશને જોયો. રમેશે તરત કાર ઊભી રાખી, નીચે ઊતરીને સુરેશને પ્રેમથી ભેટ્યો, તેના ખબરઅંતર પૂછ્યા અને પત્ની સાથે પરિચય કરાવ્યો.

સુરેશની આંખોમાં પશ્ચાત્તાપનાં આંસુ વહી નીકળ્યાં. તેણે રડમસ અવાજે સ્વીકાર્યું કે પોતાની જિંદગી બરબાદ થવા પાછળ માત્ર પોતાની ખરાબ સંગત જ જવાબદાર હતી. રમેશે તેને આશ્વાસન આપતાં કહ્યું, ‘દોસ્ત, જે વીતી ગયું તે ભૂલી જા. હજુ પણ મોડું નથી થયું. તું કુટેવો છોડીને ખેતીમાં આધુનિક પદ્ધતિઓ અપનાવ, ઈશ્વર તને જરૂર સફળતા આપશે.’

સુરેશને રમેશની વાત અંતરમાં ઊતરી ગઈ. તેણે એ જ ક્ષણે તમામ દુર્ગુણો અને ખરાબ મિત્રોનો સંગ છોડી દીધો. તેણે ખેતીમાં ધ્યાન કેન્દ્રિત કર્યું અને નવી ટેક્નોલોજી અપનાવીને આગળ જતાં એક સફળ પ્રગતિશીલ ખેડૂત બન્યો. તેનું જીવન પણ સુધરી ગયું, તેને યોગ્ય જીવનસાથી મળ્યાં અને તે સદાચારપૂર્વક સુખી જીવન જીવવા લાગ્યો.

બોધ

સંગ તેવો રંગ. જો મિત્રોની સંગત ખોટી હોય તો સમગ્ર જીવન વેડફાઈ જાય છેત માટે જીવનમાં સંગ અને સોબત હંમેશાં ખૂબ વિચારીને જ કરવાં જોઈએ. ■

સર્વપ્રથમ સ્થાન

લિઝા રૈયાણી

રાહુલે ખિસ્સામાંથી લખોટી કાઢીને આરવના પગ નીચે સરકાવી દીધી! પરંતુ લખોટી આરવના બદલે પાછળ ઘસી રહેલા પાર્થના પગ નીચે આવી ગઈ! પાર્થનો પગ લપસ્યો અને તે જોરથી જમીન પર પટકાયો.

આરવ ધોરણ ૮માં ભણતો એક અત્યંત હોશિયાર વિદ્યાર્થી હતો. તે પોતાની અથાક મહેનત અને ક્ષમતાને લીધે દર વર્ષે માત્ર અભ્યાસમાં જ નહીં, પરંતુ રમતગમત, વક્તૃત્વ, અભિનય અને ઉત્તમ વર્તનમાં પણ પ્રથમ સ્થાન પ્રાપ્ત કરતો. પોતાના નમ્ર અને મળતાવળા સ્વભાવને કારણે તે તમામ શિક્ષકો અને આચાર્યશ્રીનો પરમપ્રિય વિદ્યાર્થી બની ગયો હતો.

શિક્ષકો હંમેશાં અન્ય વિદ્યાર્થીઓને આરવનું ઉત્તમ ઉદાહરણ આપતા. તેના જ વર્ગમાં ભણતો રાહુલ હંમેશાં આરવની આ લોકપ્રિયતા જોઈને મનોમન ઈર્ષ્યાથી બળતો. તે વિચારતો, ‘મહેનત તો બધા જ કરે છે, છતાં હંમેશાં બધાંને આરવ જ સારો લાગે છે! એક વાર મને મોકો મળે એટલે હું તેને બરાબરનો પાઠ ભણાવી દઈશ.’

થોડા દિવસો પછી શાળાના વાર્ષિક ઉત્સવ અંતર્ગત દોડ સ્પર્ધાનું આયોજન થયું. તમામ વિદ્યાર્થીઓએ ભારે ઉત્સાહપૂર્વક ભાગ લીધો. ધોરણ ૮નો વારો આવતાં જ બધા સ્પર્ધકો શરૂઆતની રેખા પર નિર્ધારિત સ્થાન પર ગોઠવાઈ ગયા. રાહુલ પણ ઈરાદાપૂર્વક આરવની બરાબર બાજુમાં જ ઊભો રહ્યો. સીટી વાગતાં જ દોડ સ્પર્ધા શરૂ થઈ.

શરૂઆતમાં રાહુલ સૌથી આગળ દોડી રહ્યો હતો. પરંતુ ધીરે ધીરે આરવ પણ પોતાની ગતિ વધારીને તેની બરાબરીમાં આવી ગયો અને સાથે અન્ય સહપાઠી પાર્થ પણ આગળ ધપી આવ્યો. ત્રણેય વચ્ચે કાંટાની ટક્કર જામી હતી. જેવો આરવ સહેજ આગળ નીકળવા ગયો, કે તરત રાહુલે ખિસ્સામાંથી લખોટી કાઢીને આરવના પગ નીચે સરકાવી દીધી!

પરંતુ લખોટી આરવના બદલે પાછળ ઘસી રહેલા પાર્થના પગ નીચે આવી ગઈ! પાર્થનો પગ લપસ્યો અને તે જોરથી જમીન પર પટકાયો. તેનો ઢીંચણ છોલાઈ ગયો અને તેમાંથી લોહી વહેવા લાગ્યું. તે દર્દથી કણસવા માંડ્યો.

આરવે પાછળ વળીને પાર્થને દર્દથી પીડાતો જોયો. તે ક્ષણનોય વિચાર કર્યા વિના રેસમાં આગળ દોડવાને બદલે ત્યાં જ થંભી ગયો! તેણે સ્પર્ધામાં જીતવા કરતાં મુશ્કેલીમાં મુકાયેલા પોતાના મિત્રની સહાય કરવાનું પસંદ કર્યું.

તેણે દોડીને પાર્થને પ્રેમથી બેઠો કર્યો, તેને મેદાનની બાજુ પર લઈ ગયો અને પોતાના રૂમાલથી ઘા સાફ કરી લોહી વહેતું બંધ કર્યું. પોતે રેસમાંથી બહાર ફેંકાઈ ગયો છે તેનું તેને સહેજ પણ દુખ નહોતું.

બીજી તરફ, રાહુલ રેસ પૂરી કરીને પ્રથમ આવ્યાનો દંભી આનંદ માણી રહ્યો હતો. પરંતુ બીજાને નુકસાન પહોંચાડીને મેળવેલી ખુશી ક્યારેય લાંબો સમય ટકી શકતી નથી. રાહુલે જેવી લખોટી ફેંકી હતી, એ હરકત મેદાનની સીમા પર ઊભેલા વર્ગશિક્ષકની નજરે ચડી ગઈ હતી. છેતરપિંડી અને અપ્રમાણિકતા બદલ રાહુલને સ્પર્ધામાંથી ગેરલાયક ઠેરવી સજા કરવામાં આવીત જ્યારે મિત્રતા, ખેલદિલી અને માનવતાનું ઉત્કૃષ્ટ ઉદાહરણ પૂરું પાડવા બદલ સમગ્ર શાળા સમક્ષ આરવને વિશેષ પુરસ્કાર આપી સન્માનિત કરવામાં આવ્યો!

બોધ

બીજાને નુકસાન પહોંચાડીને કે કપટ કરીને તમે ક્યારેય સાચું પ્રથમ સ્થાન મેળવી શકતા નથી. પરિશ્રમ તમને સફળતાના શિખરે પહોંચાડે છે, પરંતુ તમારો સારો સ્વભાવ અને સંસ્કાર જ તમને જીવનમાં કાયમ પ્રથમ સ્થાને ટકાવી રાખે છે. ■

સાચી મદદગાર મિત્ર

જંગલની એક લીલીછમ અને રળિયામણી ખીણમાં એક નાનકડી કાંટાવાળી શાહુડી રહેતી હતી. તેના શ્યામ રંગને લીધે અન્ય પ્રાણીઓ તેને કટાક્ષમાં 'શ્યામલાદ કહીને બોલાવતાં. તેના શરીર પર અણીદાર કાંટાઓ જોઈને બધાંને ઘણું અજુગતું લાગતું.

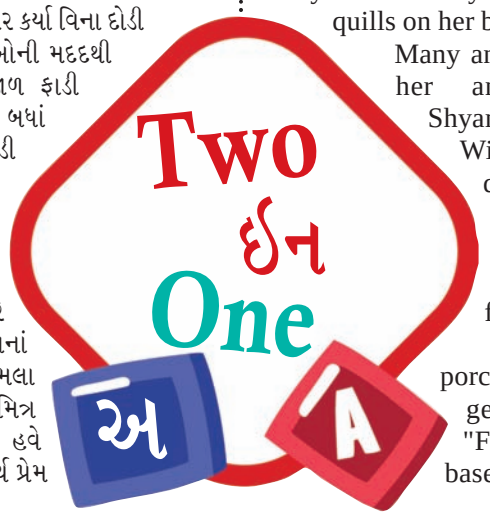
ઘણાં પ્રાણીઓ તેની મજાક ઉડાવતાં કહેતાંથ 'અરે ઓ શ્યામલા શાહુડી! તારા આ ભયાનક કાંટાને લીધે તું કાયમ એકલી જ રહી જઈશત કોઈ તારી સાથે ક્યારેય દોસ્તી નહીં કરે!'

જાળ તૂટતાં જ બધાં પંખીઓ મુક્ત ગગનમાં ઊડી ગયાં. તેઓ આનંદભેર ટહૂકી ઊઠ્યાં- 'અરે વાહ! શ્યામલાના આ કાંટા તો આજે આપણા પ્રાણ બચાવવા માટે વહારે આવ્યા!'

શ્યામલા શાહુડી નમ્રતાપૂર્વક હસીને ઉત્તર આપતીથ 'મિત્રતા બાહ્ય દેખાવથી નહીં, પણ અંતરના સ્નેહથી બંધાય છે. મારા આ કાંટા મારી રક્ષા કરવા માટે છે, કોઈને કષ્ટ પહોંચાડવા માટે નહીં!' દરરોજ સવારે શ્યામલા નદીકાંઠે જતી. ત્યાં જળપાન કરતાં નાનાં પક્ષીઓને પ્રેમથી પહેલાં પાણી પીવા દેતી અને જો ક્યાંયથી સ્વાદિષ્ટ ફળ મળ્યાં હોય તો વહેંચીને ખાતી. ધીમે ધીમે જંગલનાં પ્રાણીઓને પ્રતીતિ થઈ કે શ્યામલા અત્યંત દયાળુ અને માયાળુ જીવ છે. તેના શરીર પરના કાંટા હવે કોઈને ડરામણા નહોતા લાગતા, પણ સુરક્ષાનું કવચ જણાતા હતા.

એક દિવસ જંગલમાં એક લુચ્ચું શિયાળ આવી ચડ્યું. તેણે નાનાં નાનાં નિર્દોષ પક્ષીઓનો શિકાર કરવા માટે મજબૂત જાળ બિછાવી દીધી. બધાં પંખીઓ એ જાળમાં ફસાઈ ગયાં અને તરફડતાં આક્રંદ કરવા લાગ્યાંથ 'બચાવો... કોઈ અમને બચાવો!'

શ્યામલાએ જોયું કે પોતાના મિત્રો મહાસંકટમાં મુકાયા છે. તે ક્ષણનોય વિચાર કર્યા વિના દોડી અને પોતાના તીક્ષ્ણ કાંટાઓની મદદથી ઝાપટો મારીને આખી જાળ ફાડી નાખી! જાળ તૂટતાં જ બધાં પંખીઓ મુક્ત ગગનમાં ઊડી ગયાં. તેઓ આનંદભેર ટહૂકી ઊઠ્યાં- 'અરે વાહ! શ્યામલાના આ કાંટા તો આજે આપણા પ્રાણ બચાવવા માટે વહારે આવ્યા!' તે દિવસથી જંગલનાં તમામ પ્રાણીઓએ શ્યામલા શાહુડીને પોતાની પરમ મિત્ર બનાવી લીધી. તેના કાંટા હવે ભયનું નહીં, પરંતુ નિ-સ્વાર્થ પ્રેમ અને સુરક્ષાનું સુંદર પ્રતીક બની ગયા.

એક વાર્તા... બે ભાષામાં!

Chandrakant Pathik

બોધ

સાચો મિત્ર બાહ્ય રૂપ-રંગથી નહીં, પરંતુ તેના ઉમદા હૃદયથી ઓળખાય છે. જે બાબત આપણને કોઈની કમજોરી લાગતી હોય, એ જ ઘણીવાર મુશ્કેલીના સમયે મોટું બળ બનીને ઊભરી આવે છે. લોહીના સંબંધો ઈશ્વર નક્કી કરે છે, પણ મિત્રતા એવો પવિત્ર સંબંધ છે જ્યાં આપણને આપણો સાચો હિતેચ્છુ પસંદ કરવાનું સૌભાગ્ય મળે છે. ■

A Helpful Friend

In a green and beautiful valley in a forest, there lived a little porcupine. Because of her dark colour, the other animals mockingly called her 'Shyamala'. Everyone found the sharp quills on her body very strange.

Many animals made fun of her and said, "Hey, Shyamala the porcupine! With those scary quills, you will always remain alone. No one will ever become your friend!"

Shyamala the porcupine would smile gently and reply, "Friendship is not based on how someone looks on the outside, but on the love in their heart. My quills are meant to protect me, not to hurt anyone!"

Every morning, Shyamala went to the riverbank. She lovingly allowed the little birds to drink water first. If she found some tasty fruits, she would share them with the others. Slowly, the animals of the forest began to realise that Shyamala was a very kind and gentle creature. The quills on her body no longer looked frightening to them. Instead, they seemed like a protective shield.

One day, a cunning fox came into the forest. It laid a strong net to catch the little, innocent birds. All the birds got trapped in the net. They struggled and cried out, "Help! Please, someone save us!"

Shyamala saw that her friends were in great danger. Without wasting even a moment, she rushed to help them. Using her sharp quills, she struck the net again and again and tore it apart! As soon as the net broke, all the birds flew freely into the open sky. They chirped happily, "Wow! Shyamala's quills have come to our rescue today and saved our lives!"

Using her sharp quills, she struck the net again and again and tore it apart! As soon as the net broke, all the birds flew freely into the open sky. They chirped happily, "Wow! Shyamala's quills have come to our rescue today and saved our lives!"

From that day onwards, all the animals in the forest accepted Shyamala the porcupine as their dearest friend. Her quills were no longer seen as a symbol of fear, but had become a beautiful symbol of selfless love and protection.

Moral

A true friend is recognised not by their outward appearance or colour, but by their noble heart. Something that we may consider someone's weakness can often turn out to be their greatest strength in times of trouble.

God decides our blood relationships, but friendship is a sacred bond in which we have the good fortune to choose someone who truly cares for us. ■

The Value That Never Fades

Ravi Ila Bhatt

It was a packed house at the auditorium in South Mumbai. Two hundred students from across the city, mostly standard 10th and 12th graders, had gathered for a life skills seminar. Among them were high-achievers feeling the heat of competitive exams, dreamers anxious about artistic careers, and those who felt they were merely drifting through the chaotic urban current.

The buzz in the room died down as Ravi Sharma walked onto the stage. Ravi was not the typical suited-up corporate motivational speaker; he wore jeans and a simple cotton shirt. But it was his presence—calm, confident, and empathetic—that commanded attention. He stood at the center of the stage, paused, and without saying a word, pulled out a crisp, new 2000-rupee note from his pocket. The pinkish-purple hue was distinct under the spotlights.

He held it high. "Who wants this 2000-rupee note?" Ravi asked.

Silence for a moment, and then hands started to shoot up. First one, then ten, then soon, nearly all two hundred students had their hands in the air. For them, it was a symbolic prize, and perhaps the sheer novelty of a free hundred rupees.

"Right," Ravi nodded, scanning the room. "I'm going to give this to one of you. But first..." he paused, locked the note between his two hands, and suddenly crumpled it into a tight, hard ball.

The crisp snap of the paper echoing through the mic made the students catch their breath. Ravi then opened his fist to show the now-mangled, deeply creased ball of currency.

"Who still wants it?" he asked.

Every hand in the room stayed up. No one looked deterred.

"Okay," Ravi said, a small smile playing on his face. He walked to the edge of the stage, near the front row of students. "What if I do this?" He dropped the crumpled note onto the stage floor and, pressed it hard and grinded it into the dust.

The room gasped. He then bent down and picked up the note. It was now not only crumpled but covered in black grime, grit, and scuff marks.

"Now..." Ravi looked at the students, his expression turning serious. "Now who still wants it?"

Slowly, deliberately, the hands started going up again. Not as fast as before, but with a different kind of determination. In the end, almost all the hands were up.

Ravi went to the podium and smoothed out the filthy, crumpled bill.

"My friends," Ravi began, his voice softening, "Today, you have learned one of the most powerful and important lessons about self-worth. It doesn't matter what I did to this 2000-rupee note. I crumpled it. I got dirt all over it. I ground it into the stage. But it didn't decrease its value one bit. It is still, and always will be, worth 2000 rupees."

He scanned the room. "The same is true for all of you. Many times in your life, you are going to feel like you've been dropped. You will feel crumpled, broken, and dirtied by the mistakes you make or the harsh decisions you endure. In a city as competitive as this, it's easy to feel invisible and worthless when things go wrong."

"But always remember," Ravi said, locking eyes with a student in the third row, "no matter what happens, no matter how 'dirty' or 'crumpled' your life may become, you will NEVER lose your intrinsic value. You are always precious, and you can always smooth yourself out and try again."

Moral

Your self-worth is inherent and constant. External situations, mistakes, and setbacks may bruise your spirit, but they never diminish your core value as a person. ■

ઝગમગતી દેવદિવાળી

ભાવના વકીલના

મધુરિયા પોપટે લીલાં પાંદડાં વચ્ચેથી મોટેથી બૂમ પાડી, 'અરે ઓ ચકલીબહેન, કબૂતરભાઈ અને કાબરકાકી! જાગી જાઓ ભાઈ, આજે દેવદિવાળી છે! ફટાફટ સફાઈ કરો અને શણગાર સજાવો!'

કારતક સુદ પૂનમનો દિવસ હતો. સૂરજદાદા હજુ માંડ ડુંગર પાછળથી ડોકિયું કરતા હતા, ત્યાં તો 'શાંતિવન'ના ખુલ્લા આકાશમાં એક અનોખો ઉત્સાહ છવાઈ ગયો હતો. આજે આપણા વનમાં પક્ષીઓની દેવદિવાળી હતી!

દર વર્ષે દિવાળીના પંદર દિવસ પછી આવતી આ પૂનમે વનનાં બધાં જ પક્ષીઓ ભેગા મળીને અનોખો ઉત્સવ ઉજવતાં. આખી રાત અંધારા સામે લડીને સવારનો ઉજાસ લાવનારાં પક્ષીઓ માટે આ પ્રકાશનો તહેવાર બહુ જ વહાલો હતો.

સૌથી પહેલાં જાગી ગયો નાનો મધુરિયો પોપટ. મધુરિયા પોપટે લીલાં પાંદડાં વચ્ચેથી મોટેથી બૂમ પાડી, 'અરે ઓ ચકલીબહેન, કબૂતરભાઈ અને કાબરકાકી! જાગી જાઓ ભાઈ, આજે દેવદિવાળી છે! ફટાફટ સફાઈ કરો અને શણગાર સજાવો!'

બસ, પછી શું પૂછવું? આખું વન એકદમ જીવંત થઈ ગયું.

ચીકુ ચકલી અને એની સખીઓ તરત જ કામે લાગી ગઈ. પીપળાના મોટા ઝાડની ડાળીઓ પર તાજાં ફૂલોની સુંદર માળાઓ લટકાવવામાં આવી. પેલા જૂના વડના ટેટા વીણીને એની સરસ રંગોળી બનાવી. મોરભાઈ તો રંગબેરંગી પીંછાં ફેલાવીને વનના ચોગાનમાં નૃત્યની તૈયારી કરવા લાગ્યા.

આ ઉત્સવની સૌથી મોટી મજા એ હતી કે અહીં કોઈ ફટાકડા ફોડવામાં નહોતા આવતા. પક્ષીઓને અવાજવાળા અને ધુમાડાવાળા ફટાકડા જરાય ન ગમે. એના બદલે એમણે વનને કુદરતી રોશનીથી ચમકાવવાનું નક્કી કર્યું હતું.

બપોર થતાં સુધીમાં તો જંગલનું એક નાનું તળાવ અરીસાની જેમ ચમકવા લાગ્યું. ચકલીઓ અને કાગડાઓએ ભેગા મળીને આજુબાજુના છોડ પરથી ખરી ગયેલાં પાંદડાં એકઠાં કર્યાં અને એમાં નાની-નાની માટીની વાટકીઓમાં દીવા તૈયાર કર્યા.

સાંજ પડવા આવી. આકાશ ધીમે-ધીમે કેસરી અને ભૂરા રંગનું થવા લાગ્યું.

'ચાલો ભાઈઓ, દીવા પ્રગટાવવાનો સમય થઈ ગયો!' મોરભાઈએ ગર્વથી પોતાની ડોક ઊંચી કરીને કહ્યું.

ત્યાં તો જંગલના સૌથી સમજદાર એવા ઘુવડદાદા આવ્યા. એમણે પોતાની ચાંચમાં દીવાસળી દબાવી હતી. ધીમે-ધીમે તળાવના કિનારે અને ઝાડની ડાળીઓ પર રાખેલા બધા દીવા પ્રગટાવવામાં આવ્યા.

હજારો નાના દીવાના પીળા પ્રકાશથી આખું વન ઝળહળી ઉઠ્યું. પાણીમાં દીવાઓનું પ્રતિબિંબ એવું સુંદર દેખાતું હતું જાણે આકાશના તારાઓ જમીન પર ઉતરી આવ્યા હોય!

હવે સાંજના ભોજનની અને મનોરંજનની તૈયારી હતી.

દરેક પક્ષી પોતપોતાની સાથે કંઈક ને કંઈક ખાવાનું લઈને આવ્યું હતું. ચકલીબહેન સરસ મજાના બાજરીના દાણા લાવ્યા હતા, તો કબૂતરભાઈ ઘઉં અને જુવારના દાણા લાવ્યા હતા. નાની કોયલે પોતાના મધુર અવાજમાં દેવદિવાળીનું એક સુંદર ગીત ગાવાની શરૂઆત કરી-

'આજ વનમાં જાગ્યો ઉજાસ,
પંખીડાના હૈયામાં હરખનો વાસ...
દિવાળી આવી રે દેવની દિવાળી,
ઝગમગ્યા દીવા ભરેલી થાળી!'

કોયલના ગીત સાથે જ મોરભાઈએ મન મૂકીને પીંછાં ફેલાવીને નાચવાનું શરૂ કર્યું. પેલી નાની ચકલીઓ અને કલકલીઓ પણ મોરની આસપાસ ગોળ-ગોળ ફરીને તાલ આપવા લાગી. જંગલના નાના કાબર ભાઈઓએ તો સરસ મજાની ફની નકલ કરીને બધાને ખૂબ હસાવ્યા.

આખો માહોલ એટલો હળવો-ફૂલ અને આનંદી હતો કે વાત જ પૂછો ના! કોઈ પણ પ્રકારના અહંકાર કે લાલચ વગર, સૌ પક્ષીઓએ હળીમળીને ખાધું અને નાચ્યા.

આ બધું જોઈને પેલો નાનો પોપટ એક ડાળી પર બેસીને મનોમન વિચારવા લાગ્યો - 'કેટલું સરસ છે આપણું આ નાનું વન! કોઈ ફટાકડાનો અવાજ નહીં, કોઈ પ્રદૂષણ નહીં, બસ પ્રેમ, સંગીત અને દીવાઓની હૂંફ!'

...અને પછી બધા પક્ષીઓ ઘસઘસાટ ઊંઘી ગયાં. ■